

Araştırma Notları

Kemal Edip Kürkçüoğlu Hayatı, Eserleri ve Şiirleri

İrfan GÜNDÜZ*

Kültür ve edebiyat dünyâmızın âbide şahsiyetlerinden, Cumhuriyet Dönemi'nde toplumumuzu kökleriyle buluşturmada mihver görevi üstlenmiş edebiyatçılarımızdan biri olan Kemâl Edip Bey, 1902 (1319)'de Şanlıurfa'da doğdu. Suûd Kemâl Yetkin(1903-1980)'in babası Şeyh Saffet Kemâl Yetkin (v. 1950), adını "Kemâl" koydu. Kürkçüoğlu soyadı, Urfa'da asırlara varan bir geçmişe sâhip olan ailelerinin meşhûr sıfatıdır. Muhtemelen kürk ticâreti ve işletmeciliği ile meşğûl olan bir aileden geldikleri için bu ismi almışlardır.

Babası, Osmanlı Meclisi'nde yıllarca görev yapmış olan Urfa milletvekillerinden Ömer Edip Bey, Annesi Suyolcuzâde Ali Paşa'nın torunlarından ve İstanbul Temyiz Mahkemesi üyelerinden Dardağanzâde Eğinli Ahmet Bey'in kızı Sıddıka Hanım'dır.

İlköğrenimini; Urfa'da İrfâniye, İstanbul'da Menba'u'l-irfân mekteplerinde; Ortaöğrenimini, Urfa Rüşdiyesi'nde ve İstanbul Muallim Nâcî Mektebi'nde (1919) tamamlayan Kürkçüoğlu, İstanbul Dârü'l-Mu'allimîn-i Âliye'si (Yüksek Öğretmen Okulu)'nde okudu. (1924) Adana Muallim Mektebi ve 1941 yılında Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Klasik Şark Dilleri Bölümü'nden mezûn oldu.

Naim Hâzım Onat (1889-1953)'tan üç yıl ders aldı. Necâti Hüsnü Lügal (1878-1964)'in öğrencisi oldu (1936-1938). Arap Dili ve Edebiyatı, Fars Dili ve Edebiyatı, Câmî, Orta Çağ Tarihi ve Fransızca dersleri okudu.

İlkokul öğretmenliği, ilk tadrîsât müfettişliği (1935) Orta mektep Tarih, Coğrafya ve Yurt Bilgisi öğretmenlikleri, Lise Edebiyat öğretmenliği, Maârif Vekâleti Husûsî Mektep Dâiresi müdür muâvinliği, Ankara Üniversitesi'nde Üniversite ve Fakülte kütüphâne müdürlükleri, İstanbul Yüksek İslâm Enstitüsü Müdürlüğü yaptı (11 Mayıs 1960).

* Prof. Dr., Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Emekli Öğretim Üyesi (irfangunduz50@gmail.com)

İnönü (Türk) Ansiklopedisi yazı kurulunda çalıştı. Türk Kültür Eserleri Daimî Komisyonu Üyeliği'nde bulundu. 1952-1960 yılları arasında Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde öğretim görevlisi sıfatıyla İslâm Dini Esasları ve Tasavvuf Tarihi derslerini, aynı Üniversite'nin Dil-Tarih ve Coğrafya Fakültesi'nde "Osmanlı paleografyası" dersini okuttu (Şubat 1961).

Türk Dil Kurumu'nda uzmanlık yaptığı yıllarda Tarama Sözlüğü için *Kıyas-ı Enbiyâ'yı* taradı. Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Dairesi Üyeliği, Millî Eğitim Bakanlığı Din Eğitimi Dairesi Müdürlüğü ve Bakanlık Müfettişliği yaptı. Ardından Gazi Eğitim Enstitüsü Fransızca Bölümü ve Türk Edebiyatı hocalığında bulundu. 1965 Yılında Amerika Birleşik Devletleri'nin davetlisi olarak meslekî araştırma ve incelemelerde bulunmak üzere bu ülkeye gitti (1965).

Konya Yüksek İslâm Enstitüsü'nde hocalık, İstanbul Yüksek İslâm Enstitüsü'nde hocalık ve müdürlük yaptı. Celal Saraç'ın müdürlüğe tayini dolayısı ile Enstitü'deki görevlerinden ayrıldı (1 Haziran 1961). Millî Eğitim Bakanlığı öğrenci müfettişi iken yaş haddinden emekliye ayrıldı (12 Haziran 1968). 1969-72 yılları arasında İstanbul Yüksek İslâm Enstitüsü'nde emekliliğinden sonra İslâmî Türk Edebiyatı derslerini okuttu.

Önceleri "Ünsel" soyadını kullanan Kemal Edip Bey, 1948 yılında soyadını Kürkçüoğlu olarak değiştirdi. Bu tarihten önceki eserlerinde "Kemal Edip Ünsel" imzasını kullanmaktaydı. İlk şiirlerinde "Ra'dî" mahlâsını kullanan şâir, sonradan "Kemâl" mahlasını tercih etmiş ve hatta "Ra'dî" mahlasıyla yazdığı şiirlerin makta' beyitlerini "Kemâl" mahlasına göre değiştirmiştir.

Dînî, millî ve edebî konularda yayınlanmış birçok makâlesi ve kitapları bulunan Kürkçüoğlu, edebî bilgilerini babası Ömer Edip Bey, amcası şâir Osman Remzî Bey ve Millet Kütüphânesi müdürü Ali Emîrî Efendi'den almış ve daha lise yıllarında iken şiir yazmaya başlamıştır. Gerçi O'nun hayatta iken şiirlerini kitaplaştırmadığı, onları sözlü gelenekte dilden dile dolaşarak yaşatmak istediği, "Yüz okuyup bir yazmalı, yüz yazıp bir neşretmeli". İlkesinden hareketle az yazdığı, öz yazdığı söylenebilir. Melâmî meşrep bir derviş anlayışına sahip olan Kürkçüoğlu, bilinmemeyi, bilinse de söylenmemeyi ve tanınmamayı tercih etmiş bir şâirdir.

Şikâyet etmem aslâ, çünkü memnûnum bu hâlimden.

Cihânın şüphe yok bî-sûd olur, hurşid-i rahşâmı

Karanlıklar çökünce her yana hüzn ü melâlimden
Yaşarsam bilmesin âlem, ölürsem duymasın dünyâ.
Haber-dâr olmasın kimse, Kemâl'imden zevâlimden
Mısraında bu duygularını açık bir şekilde dile getirdiğini görüyoruz.

İlk manzûmeleri 1918'de Tarih ve Edebiyat Mecmûâsı'nda Ra'dî mahlasıyla yayınlanan Kürkçüođlu, Dîvan Őiirinin kasîde, gazel, kıt'a, rubâî gibi nazım Őekilleri ve hece vezniyle; çeŐitli dînî ve millî konular yanında medhiye, mersiye, tarih dūŐürme ve hiciv gibi türlerde Őiirler yazmıŐtır.

Mâhir İz, *Yılların İzi*'nde: "Kemâl Edip Bey'i vaktiyle Ali Emîrî Efendi'nin *Tarih ve Edebiyat Mecmûâsı*'nda; "dört büyük edebî kâbiliyet arasında "Ra'dî" imzasıyla yazdığı gazellerle hakîkî hüviyetini bilmeden gıyâbî olarak tanımıŐtım" Şeklinde ifâde etmiştir. Ali Emîrî'nin bir gazeline Vefâ Sultânîsi talebesinden: Ra'dî'nin "Nazîre"si (*Osmanlı Tarih ve Edebiyat Mecmûâsı*, 30 Haziran 1918, sene: I, sayı: IV, s. 83)'nda yayınlanmıştır.

DūŐürüp nûrunu, âyîne-i peymânemize
Verdi revnak, meh-i behcet, dil-i vîrânemize

Habbezâ zülf-i zer-endûd, Şeh-i milket-i ışk
Ki kemend olmadadır, gerden-i merdânemize
Bülbül-i bâğ-ı diliz, yok haber o gül-rûdan
Nice bin bâd-ı sabâ, uğradı kâŐânemize

Ne zaman bâdeyi sâğarda görsek, sanırız

Mihrdir nûr saçar, hâne-i vîrânemiz

Geldi bin nâz ile ol lü'lü'-i Şeh-dâne bu Şeb
Sadef-hâne-i mekân oldu o, dür-dânemize

Öyle bir yâr-ı endâm ki, geldikçe bize
Her taraf gül gül olur büy saçar hânemize
"Ra'dî" zemzeme-i bülbülü gūŐ etmek için
İzn alıp biz girelim gülşen-i cânânemize.

Bu son beytin ilk mısraını: "Ey Kemâl etmek için zemzeme-i bülbülü gūŐ" Őeklinde deđiŐtirmiş ve Ra'dî yerine Kamâl mahlâsını kullanmıŐtır.

Arapça ve Farsça'ya ve bu iki dilin edebiyatlarına hâkim idi. Batı dillerinden Fransızca ve az da olsa İngilizce bilirdi. 1966 Baharında İstanbul'a yerleşen ve 12 Temmuz 1968'de resmî görevinden emekliye ayrılan Kürkçüoğlu, 15 Nisan 1977 PerŐembe günü İstanbul'da vefat etti. ŐiŐli

Câmisi'nde Cuma namazından sonra cenâze namazı kılındı, Zincirlikuyu Mezarlığı'nda toprağa verildi. Vefâtına;

“Sesler ve nağmeler kudümle

Allah, Allah, Yâhû, İllallah...

Ney gelsin fısıldaşsın hüznüle:

“Göçtü bak feyz-i zevk-ı Mevlânâ, aah..”

şeklinde târih düşülmüştür.

1970 Yılında İstanbul Yüksek İslâm Enstitüsü'nde bize İslâmî Türk Edebiyatı derslerine gelen Kürkçüoğlu, Birinci ders yılı sonunda rahatsızlandı. “Metastas yapmış mide kanseri” teşhîsi konulan hocamızın en fazla iki aylık ömrü kaldığı, bunun için de hastanelerin soğuk odalarında can vermesi yerine evine götürülerek kendi evinde ve kendi yatağında rûhunu teslim etmesinin daha doğru olacağı çocuklarına iletilmişti.

Doktorların ve çocuklarının tedirgin bakışlarından rahatsız olan hocamız, oğluna kendisinden hiçbir şeyin gizlenmemesi gerektiğini, doktorlar ne söylediyse kendisine aynen aktarılmasını ısrarla isteyince, oğlu durumu aynen kendisine iletmış bunun üzerine hocamız; taburcu işlemlerinin bugün değil yarın yapılması husûsunu doktorlardan istemiş, onlar da bunu kabul etmişlerdir.

Aynı gece Hoca Efendi, yatsı namazından sonra taze bir abdest alarak iki rekât “istihâre ve ilticâ” namazı kıldıktan sonra şöyle dua ediyor:

“Yâ Rabbi! Senin Habîb-i Edîbî'nin şânını tebcil için bir na't yazmaya başladım. Hiç olmazsa biraz ömür ver de onu tamamlayayım.”

O gece rû'yâsına giren Hz. Peygamber; “Hayr'ola Evlâdım Kemal! N'en var senin?” diye soruyor. O da durumu aynen Hz. Peygamber'e aktarınca, Peygamberimiz sağ eliyle hocamızın vücûdunu başından ayakucuna kadar sıvazlıyor. Sabah yatağından pür-zinde ve pür-neş'e uyanan Hocamız derhal taburcu işlemlerinin ikmâlini istemiş.

Hocadaki değişimi gören doktorlar, ısrarla kendisinden bu değişimin ve zindeliğin sebebini soruyorlar. Hoca Efendi: “Evlâdım bu kadar ısrar etmeyin. Bu sırrım bırakın bende kalsın. Bunu söylersem sırrımı ifşâ etmiş olurum. Siz söyledigiime inanmazsınız sizin i'tikâdınız bozulur. Ne olur beni kendi hâlime bırakın.” Dediye de yapılan ısrarlar karşısında rû'yâsını anlatmış, bunun üzerine doktorlar yeni bir teşhis ve tedkik yapmadan taburcu edemeyeceklerini söylemişler.

Yapılan kontroller sonrasında ne kanser, ne de metastas yapmış herhangi bir bulguya rastlamadıklarının beyânı üzerine kendisini evine göndermişlerdir.

Hoca Efendi, “Na’t-i Rasûl-i Müctebâ” başlıklı na’tini yedi yılda tamamlamış ve “Kâri-i evvelim, Muhterem üstâdım Ömer Kirazoğlu Beyefendi Hazretleri’ne” şeklinde başlayan mektûbu ile bu na’tı Medine’ye göndermiş, Ravza-i Mutahhara’da Hz. Peygamber’in ma’nevî huzûrunda okunması talebinde bulunmuştur.

Ömer Kirazoğlu da “Muhterem üstâdım Kemal Edip Beyefendi Hazretleri’ne” diye başlayan cevâbî mektûbunda; târihi ve saati belirtilerek “Na’t-ı Nebevî’nin Ravza-i Mutahhara’da tarafından bizzat tilâvet okunduğunu” beyan etmişti. Garip bir tevâfuk ya da tesâdüfe bakın ki Hoca Efendi, Na’t’ın Hz. Peygamber’in ma’nevî huzûrunda okunmasından on dakika sonra, görevini yapmanın ve verdiği sözü tutmanın huzûru içinde İstanbul’da vefat etmiştir. İşte O Na’t:

Ebediyen sevecek cân O’nu cânân olarak
Şart-ı peymân olarak huccet-i îmân olarak
Tâ ezelden tanırım ben Hazret-i Fahrü’r-Rusûl’ü,
Gönül iklimine şâhenşeh-i zî-şân olarak
Yeter âyetleri Kur’ân’ın eğer lâzımsa,
Rif’at-i zâtının i’lâmına bürhân olarak
Öyle bir menba’-ı ihsân ü keremdir ki O’na
Katra hâlinde giden, gelmede ummân olarak.
Koklayan bastığı me’mûn ü mübârek hâki
Nefhasından yitirir kendini sekrân olarak
Hâtemiyyetle edip kadrini i’lân ebeden,
O’nu gönderdi Hüdâ âleme sultân olarak
Zâr ü giryân uyuyup rûyunu rû’yâda gören
Uyanır neşve-i didâr ile handân olarak
Şeb-i mi’râcda sîmâsını seyretti diye
Kapanır yerlere gök secde-i şükrân olarak
Bir gören bir daha görsem diye Allah! Allah
Şaşırır aklını ruhsârına hayrân olarak
Âteş-i aşkına bin kere yanıp İbrahim
Görse eylerdi fedâ kendini kurbân olarak
Tatmayan Kevser-i in’âmını İblis gibi
Yanacak hasret ü hırmân ile atşân olarak

İltifâtından uzak düşmesi eyvah! Eyvâh!
İki dünyâda yeter gâfile hüsrân olarak
O'nun anlattığı tevhîd-i hakikî bir gün
Saracak âlemi bir seyl-i hurûşân olarak
O'nun öğrettiği irfan inanın kâfidir
Beşerin derd-i derûnisine dermân olarak
Bize dünyâda emânet bırakıp gittiği dîn
Duracak haşre kadar koskoca Bünyân olarak
Sözlerim dürrer döner feyz alıp kıymet bulur
O'nu medheyler isem Peyrev-i Hassân olarak.
Âdem evlâdının ondan daha mümtâzı Kemâl
Dehre bî-şüphe ayak basmamış insân olarak.

12 Zilka'de 1392/18 Kânûn-ı Evvel 1972

Kemâl sâhibi, edîb, Allah ve Rasulü Allah aşkıyla meşbû, Hz. Mevlânâ'ya ve ehlullaha muhîb, İslâma hâdim olarak yaşayan hocamızın bir gazelinde Kendisini:

“Böyle mestûr-ı levha ism-i Kemâl
Abd-i Mevlâ dâhil-i Mevlânâ”

şeklinde tanıtmayı bunun açık ifâdesidir.

“Toprakta gezen gölgeme toprak çekilince,
Günler bu heyâlâyı da ergeç silecektir.
Rahmetle anılmak ebediyet budur ammâl!
Sessiz yaşadım kim beni nerden bilecektir”

şiiirini hâliyle ifâde eden ve yaşayan bir insandı. Şiiirimsi konuşmaları ve değerli şiiirleri gelecek nesillere en güzel bir armağan olarak kalacaktır. İşte güzel bir örneği daha:

Na't-ı Şerif

Ey zâtı ezelden beri cânânım efendim
Didârına bin kere fedâ cânım efendim
Lütfundan emînim yine ey şâh-ı şefâ'at
Vardır bilirim cürm-i firâvânım efendim
Gelmekte güzergâha murâdım şu ki bir gün
Manzûrun olur hâl-i perişânım efendim
Hikmetli kelâmın sebeb-i feyz ü felâhım
Devletli yüzün kible-i irfânım efendim
Allah'ı gören gözlerinin aşkına bir kez

Bak bende-i muhtâcına sultânım efendim
Etsin dil-i süzânımı Őîrâb zülâlin
Ekvânı tutuŐturmadan efgânım efendim
İkrâr getirdim sana divân-ı ezelde
Bürhânıdır îmânımın ihsânın efendim
İmdâdın iletsin beni bir ehl-i Kemâl'e
Bi hadd ü adet acz ile noksânın efendim.

Edebiyat tarihi açısından önemli çalıŐmaları olan Kürkçüoğlu'nun diğer alanlarda da birçok kitap ve makâlesi vardır. Dilinde dilimizin saydamlaŐtıđı, berraklaŐtıđı ve bayraklaŐtıđını göreceksiniz. Elinize aldığınızda içer gibi okuyacaksınız. Okuyanı susatan, susayanı serinleten, serinleyeni kandıran, kananı biraz daha özlemine yandıran, adı bilinmez, tadı doyulmaz bir cennet suyuna kavuŐtuđunuzu anlayacaksınız: İene dirlik veren, içilince dinçlik katan, içenlere gençlik sunan Kemâl Edîb "olgun", "görgün" ve "uz dilli"dir. "Güzêl Türkçe"yi ondan duyup "Türkçenin güzelliği"ni onda görmüyor muyuz?

Nazım duyguların, nesir düşüncelerin dilidir. Nazım etkileyici ve büyüleyici, nesirse öğretici ve düşündürücüdür.

Bazı Şiirleri ise çeŐitli dergi ve gazetelerde yayınlanmıştır. Őiirlerine geçmeden önce bunların bir listesini vermenin faydalı olacağına inanıyoruz.

Eserleri

- "İbnü'l-Arabî'nin El Yazısı", *DTCF Dergisi*, 1944, II, 5.
"Fuzûlî'nin Bilinmeyen Bir Farsça Kasidesi", *DTCF Dergisi*, 1946, IV, 3.
"Câmî'nin Fatih Sultan Mehmed'e Gönderdiği Üç Kitap", *DTCF Dergisi*, III, 1.
"Fuzûlî'nin Bilinmeyen Şiirlerinden Birkaçı", *DTCF Dergisi*, 1946, IV, 4.
"Fuzûlî'nin Muammâ Risâlesi", *DTCF Dergisi*, 1949, VII, 1.
"Kanûnî'nin Bâli Efendi'ye Gönderdiği Hatt-ı Hümâyûn", *DTCF Dergisi*, 1950, VIII, 1-2.
"Münşeâtü's-selâtin'e Dair Kısa Bir Not", *DTCF Dergisi*, 1950, VIII, 3.
"Mesnevî Tercümesi Hakkında", *Türk Dili*, s. 6-7.
"Tasavvufa Dâir", *Ankara Üniversitesi İlähiyat Fakültesi Dergisi*, 1953, sayı: 4, s. 23-41.
"Nefî'nin Bilinmeyen Şiirleri", *DTCF Dergisi*, 1949, VII, 2.
"Hakîm-i Senâyi'nin İlähî-nâmesi Üzerine", *DTCF Dergisi*, 1947, V, 5.
Fatih Mehmet II Vakfiyeleri, Ankara 1938.
Urfa Ağzı, Ankara: TDK Yay., 1945.
Fâtih'in Şiirleri, Ankara: TTK Yay., 1946.
Fuzûlî, Beng ü Bâde, İstanbul: Maârif Vekâleti Yay., 1955.

- Fuzûlî, *Kırk Hadis Tercümesi*, İstanbul: MEB Yay., 1951.
- Fuzûlî, *Rind ü Zâhid*, Ankara: TTK Yay., 1956.
- Seyyid Nesîmî Divânından Seçmeler*, İstanbul: MEB Yay., 1973; Ankara: Kültür Bakanlığı Yay., 1985.
- Osman Şems Efendinin Divânından Seçmeler*, İstanbul: Kubbealtı Yay., 1996.
- Süleymâniye Vakfiyesi*, Ankara, 1962.
- Cevdet Paşa*, İstanbul, 1946 (*Türk Dili Dergisi*'nden ayrı basım).
- İmanda Birlik Vatanda Dirlik*, Ankara: DİR Yay., 1955.
- Din ve Milliyet*, Ankara: DİR Yay., 1956.
- Radyoda Dini ve Ahlâkî Konuşmalar*, I-V, Ankara: DİR Yay., 1956.
- Dinde Reform Meselesi*, Ankara: DİR Yay., 1957.
- İslâm Dinine Toplu Bir Bakış*, Ankara, 1961.
- Şeyh Muhammed Nasûhî: Hayatı, Eserleri, Divânı, Mektupları*, İstanbul, ts.
- İslam Dininde Okuma-Yazma Öğrenmenin Bilgi Sahibi Olmanın Üstün Yeri*, Ankara: DİR Yay., 1961.
- Şair Nedîm'in Bir Arz-ı Hâli*, 1953 (*Fuat Köprülü Armağanı*'ndan ayrı basım).
- Bunlardan başka Tâhirü'l-Mevlevî'nin *Edebiyat Lüğati* isimli eserini yayına hazırlamıştır (İstanbul: Enderûn Kitabevi, 1973).
- Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde okuttuğu *İslâm Dini Esasları Ders Notları*, Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Ktp., nr. 2447; *Tasavvuf Tarihi Ders Notları*, Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Ktp., nr. 2448'de teksir hâlinde kalmıştır.
- Fuzûlî Komisyonu sıfatıyla şairin *Hadikatü's-sü'adâ* isimli eserinin tenkitli metnini hazırlayıp teslim ettiği, ancak basım sırasında bu eserin kaybolduğu belirtilmektedir.
- Kişisel Dosyasında bulunan notlardan Kürkçüoğlu'nun Nesîmî'nin Türkçe ve Farsça divanlarının tenkitli metinlerini hazırladığı, Ebu'l-Leys es-Semerkindî'nin *Kitâbü's-salât fi'l-fikh'i* ile Feridüddin-i Attâr'ın *Kitâbü'l-İşâra fi Âdâbi'l-Vizâra* isimli eserlerini tercüme ettiği kayıtlı ise de bu çalışmaların âkibetinin ne olduğu hususunda bir bilgi edinilememiştir.

Yayınlanmış Bazı Şiirleri

Kemal Edip Kürkçüoğlu'nu Mevlevî şiir geleneğini en iyi şekilde temsil eden bir şâir olarak niteleyen Mehmet Kaplan, O'nun; "Dönüş Âlemi (Sema)" isimli şiirini tahlil etmiştir. Ayrıca Mevlevî şairlerin şiirlerinden bir güldeste hazırlayan Necip Fazıl Duru, O'nun Mevlânâ'yı medheden bir şiiri ile "Dönüş Âlemi" isimli şiirine de yer vermiştir.

Şiirlerinden bazıları *Osmanlı Tarih ve Edebiyat Mecmûası*, *İslâm'ın Nûru*, *Yeni Anadolu* gazetesi, gibi dergi ve gazetelerde yayınlanmıştır.

Kemal Edip Bey'in Konya Yüksek İslâm Enstitüsü ilk müdürlerinden Veli Ertan'a göndermiş olduğu mektupları arasında 4 tane şiiri bulunmak-

tadır. DTCF Kütüphânesi Yazmalar Bölümü Müteferrik I Koleksiyonu, No: 36'da kayıtlı Mecmûada 36 Gazel, 17 Şarkı, 1 Tahmîs, 1 kıt'a ve 4 Tarih düşürme olmak üzere 59 şiir yer almaktadır. Bilal Çakıcı tarafından "Kemal Edip Kürkçüoğlu'nun şiirleri" başlığı altında Dil ve Edebiyat Araştırmaları Derneği'nce yayınlanan *Türkoloji Dergisi* (2002, c. XV, sayı: I, s. 205-245)'nde neşredilmiştir.

"Çekinen düşer, duran geriler, şaşırın ezilir"

diyen Kürkçüoğlu'nun unutulmaz sözlerinden bazıları şunlardır:

Tevhîd: Hakk'ı birlemek, halkı birleştirmek demektir.

Hatır gözeten hatardan, gönül düşünen zarardan kurtulamaz.

Tâat eken ğufrân biçer, isyan diken hüsrân biçer.

Gençlik ve ihtiyarlık bir yaş işi değil baş mes'elesidir.

Hidâyet: Matlûba isâl edecek şeye lütuf ve letâfetle delâlet etmektir.

İbâdet: Kulluk emirlerini ânında, zamânında eksiksiz yerine getirmek.

İslâm Dini'nin beş esası: Sayı insanını saygı insanı, nüfus insanını nüfûz insanı, fert insanını cem'iyet insanı, iddiâ insanını da'vâ insanı hâline getirme cehdidir.

Sabır: Önlenmesi mümkün olmayan bir hâle katlanma azmidir.

Tedbîre tevessül hak, takdîre tevekkül bir emr-i mutlaktır.

Olanlar Hakk'ın rahmetinden, olmayanlar gizli hikmetindedir.

İhtilâfâtıyla uğraşmakta dehrin zevk yok

Zevk anın mîrsâd-ı ibretten temâşasındadır.

CHP-MSP Koalisyonu kurulduğunda söylediği bir şiiri de şöyledir:

İttifak etti yeşillerle kızıklar şimdi

Sonu bilmem selâmet mi nedâmet mi olur?

Dâstân-ı Cenâb-ı Mevlânâ isimli 31 bentten oluşan manzûmesi (Mevlânâ Müzesi 5118 numaralı yazmada kayıtlı) Emine Yeniterzi tarafından *SÜ Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Türkiyat Araştırmaları Dergisi* (Konya 2005, sayı: 17)'nde Latin harfleriyle neşredilmiştir.

Hazret-i Pîr, ezeli meş'ale-i encümenim

Mürşid-i akl u dilim, bedraka-i rûh-ı tenim

Zikr-i pâk ile tevaggulde, demâdem dehenim

Korku bilmem var iken, böyle görüp gözleyenim

Dest-girim o efendim, o penâhum, o benim.

Mesnevîsi'nde gönül, nefha-i Kur'an buldu
Rûh, Dîvân-ı Kebîri'nde gülistân buldu
Diz çöken rahle-i irfânına, iman buldu
Mürdeler nutk-ı belîğinde hemân, can buldu
Dest-gîrim o efendim, o penâhım o benim.

Vâris-i ilm-i Nebevî, vâkıf-ı sırr-ı ezeli
Ebedi resm-i cemâl, ism-i celâl onda celi
Neyyir-i maşrık-ı Sıddîk, meh-i evc-i Ali
Ünlü, devletlü, sa'âdetlü, kerâmetlü, velî
Dest-gîrim, o efendim, o penâhım, o benim

Nazmın üstünde kalır, sözleri ilhâm olarak
Hadd-i ma'lûmu aşar, vâsıl-ı ecrâm olarak
Mest eder âlem-i ervâhı birer câm olarak
Feyz alır işitenler hele ber-kâm olarak
Dest-gîrim, o efendim, o penâhım, o benim.

Yüz sürüp bir hayli zaman Lârende
Bâb-ı in'âm u füyûzâtına olmuş bende
Ona bağlansam eğer çok mu gönülden ben de
Hele bak dost da candan el açar düşman da
Dest-gîrim, o efendim, o penâhım, o benim.

Diyerek "huz bi-yedi" ağla Kemâl eyle recâ
Başka sûretle felah emr-i muhal eyle recâ
Pür-melâl olmadan âlâm ile lâl eyle recâ
Seni hüsrâna atar yoksa bu hal eyle recâ
Dest-gîrim o efendim, o penâhım, o benim.

Ayrıca Kürkçüoğlu'nun Hazret-i Mevlânâ'ya sevgi ve bağlılığını ifâde eden:
Cânlar riâyet eyleyip erkâna döndüler
Tennûrelerle tâir-i perrâna döndüler.

Matla'ıyla başlayan Dönüş Âlemi (Sema) başlığını taşıyan 21 Beyitlik Kasidesi, Kürkçüoğlu'nun İslâm tasavvufu ve Mevlevî kültürüne ne kadar vâkıf olduğunun bir delîli olarak ta değerlendirebilir.

"Dönüş Âlemi (Semâ)" klâsik Türk şiiri geleneğine uyarak vezinli ve kâfiyeli olarak söylenmiştir. Şiire asıl özelliğini veren şey, "döndüler" redifidir. Bu redif, şiire, baştan sona kuvvetli bir ahenk verdiği gibi, beyitlerin

mânâsına da tesir eder. Şiiri muhteva bakımından bütünlük veren de bu rediftir. Bütün şiir, tabir câizse, bu “döndüler” redifinin etrafında döner.

Her yıl Konya’da veya başka yerde on binlerce insanın seyretme imkânına sahip olduğu Semâ, bilindiği gibi, “dönme” esasına dayanan bir âyindir. Sıkı bir düzene dayanan bu dönüşün kozmik ve mistik bir mânâsı vardır. Gökyüzünde yıldızlar hem kendi mihverleri etrafında, hem de güneş etrafında dönerler. Bu kozmik dönüş, bütün varlıkların hem kendi kendileri, hem de Cenâb-Hakk’ın etrafında dönüşlerine tekabül eder. Semâ’da dönen dervişler, âyinlerinde bu kozmik ve mistik dönüşü canlandırır ve tekrarlarlar.

Yoksa şâyed haberin şevket-i Mevlâna’dan

Haşmet-i saltanat-ı Hazret-i Mevlâna’dan

Matla’lı 27 beyitten oluşan Medh-i Mevlânâ başlıklı başka bir kasîdesi de Necip Fazıl Duru’nun *Mevleviyâne Şiir Güldestesi* (İstanbul, 2000)’nde yayınlanmıştır.

“Şeb-i Ârûs İhtifâlinin İlhâmıyla” başlıklı bir şiiri de *Yılların İzi*’nde neşredilmiştir:

Hak erenler, bana derdin nedir âyâ? dediler.

Âh u efgân yeter ey âşık-ı şeydâ! dediler.

Bir gönül cilvesi sendeki sevdâ dediler

Gün gelir nusret eder Hâlık-ı Yektâ dediler.

Bir nıgehbân-ı nıgehdâr-ı serefrâz olarak

Tıbbı âciz bırakan derde devâsâz olarak

Kutb-ı Feyyâz olarak, mürşid-i mümtâz olarak,

Onu gönderdi seçip âleme Mevlâ. Dediler.

Eyledim şânını sükkân-ı semâvâta süâl

Koptu eflâkda bir gulgule-i ism-i Celâl

Ki bu hâlin kalem-i kâl ile tavsîfi muhâl

Serteser göz kesilip eyle temâşâ dediler

O’nu Allah veli kıldı nüfûs-ı beşere

Ders-i irşâdına muhtâç ukûl-i aşere

Katra-i lütfunu bekler ki gönüller yeşere:

Yoksa vicdanlar olur kupkuru sahrâ dediler

Atarak bir yana dehrin nice nihrîrini ben

Görerek sözlerinin kudret-i te’sîrini ben

Melce' ettim şecer-i himmetinin zîrini ben
Şeş cihetten "Leke tûbâ leke tûbâ" dediler.

O'na şâir denemez; şi'r ona hizmet eridir.
"Mütefekkir" denemez; fikr ona söz defteridir
Bir velidir ki, hakikat yolunun rehberidir;
Ona Hak, hil'at-i nûr eylemiş iksâ dediler.

Görerek herkes o pîrin sayısız himmetini
Beklesem çok mu onun bir niğeh-i re'fetini
Ey Kemâl! Ağlama dindir şu gönül hasretini;
Eder elbet kerem Hâlık-ı Yektâ dediler.

(14 12 1972/8 Zilka'de 1392)

"Na't-i i Pâk-i Cenâb-ı Mevlâna Ona Derler Veliler Mevlâna" başlıklı,

Dergâha gelen melâl içinde
Şeksiz döner özge hâl içinde
Pîrim sana benzeyen bulunmaz
Mürşid bilinen ricâl içinde
Senden el alan bitik de olsa
İfrîti yener mecâl içinde
Hergün koşuşur huzûra cân'lar
Bir şevk-i şeb-i visâl içinde
Küffâr sükûnda, hizb-i îmân
Çırpınmada ihtilâl içinde
Ashâb-ı yemîni tut bırakma
Bir bâdire-i şimâl içinde
Makbûl kitabı Mesnevî'dir
Hakkın sayısız makâl içinde
Divân-ı Kebîr nehr-i hikmet
Eyler cereyân zülâl içinde
Çoktur bilirim kapında kullar
Olsun dilerim Kemâl, içinde...

Matla'lı 32 beyitten oluşan diğer medhiyesi *Çağrı Dergisi* (Ocak 1973, sayı: 189, s. 391-393)'nde neşredilmiştir.

"Lâdikli Ahmed Sultan aleyhirrahmetü ve'l-ğufuran Mersiye-i Kemâl-i pür-isyân" isimli 17 Haziran 1969'da yazdığı Mersiyesi, Ali Osman Koçkuzu'nun Kürkçüoğlu'nun Veli Ertan'a yazdığı Mektuplar başlıklı makâlesinde (*Tasavvuf: İlmî ve Akademik Araştırma Dergisi*, 2002, sayı: 9, s. 9-38) neşredilmiştir.

Memleket halkına Hak'tan gelen ihsan idi o
Sâhib-i tâc-ı velâyet, ulu sultân idi o
Çırpınan tenlere can, canlara cânan idi. o
Büyük insan idi, el-hak büyük insan idi o
“Ne belâ göçdi Lâdik köylü çoban Ahmed Ağa”

Eşi ender bulunur, server-i zî-câh idi o
Çünkü hem zâhire, hem bâtına âgâh idi o
Hâce-i medrese-i Ma'rifetullah idi o
Südde-i pâkini gördüm, ulu dergâh idi o
“Ne belâ göçdi Lâdik köylü çoban Ahmed Ağa”

Zâhir-i hâle bakarsan, o yatar yerde bugün
Hazretin kabri hakîkatte, gönüllerde bugün
Düşmesin dil-şûdegân, kaygılanıp derde bugün
Sürünün sevki, Hasankal'alı bir erde bugün
“Ne belâ göçdi Lâdik köylü çoban Ahmed Ağa”

Rûy-ı pâkinde nümâyandı, Cemâl-i Nebevî
Dense şâyandı, eğer hâline hâl-i Nebevî
Bî-kem ü keyf ona kalmıştı kemâl-i Nebevî
Onda olmuştu ıyân, câh ü celâl-i Nebevî
“Ne belâ göçdi Lâdik köylü çoban Ahmed Ağa.”

Fecrimiz battı deyip, gün dolunur, ay dolunur
Öle bir fecr ki tâ haşre kadar yâd olunur
Yok gül olmakta da iş, esdi mi bir yel solunur
Karalar bağlanarak diz dövülür, saç yolunur
“Ne belâ göçdi Lâdik köylü çoban Ahmed Ağa”

Nâgehân båd-ı hazân bastı gülistânımızı
Gâib ettik şu beyâbanda nîgeh-bânımızı
Bize “Hak yol bu!” diyen rehber-i irfânımızı
Bedelen alsa sa'adetti Hudâ cânımızı
“Ne belâ göçdi Lâdik köylü çoban Ahmed Ağa”

Zevk-i tevhîd bedidâr idi, zâtında bize
Vererek ders-i fütüvvet, berekâtında bize
Nazar atmış, el uzatmıştı hayatında bize
Erişir himmeti elbette, memâtımızda bize
“Ne belâ göçdi Lâdik köylü çoban Ahmed Ağa”

Az gelir âleme, bir böyle vücûd-ı eşref
Onu kılmıştı Hudâ, zümre-i aktâba halef
Darbe-i kahrına, gürk-ı ecelin oldu hedef
Verecektir ebediyen ünü târihe şeref
“Ne belâ göçdi Lâdik köylü çoban Ahmed Ağa”
İrtihâli: 24 Rebiü'l-evvel 1389/9 Haziran 1969

Firdevs'e bugün oldu revân Ahmed Ağa
Ünvanca “Lâdik köylü Çoban Ahmed Ağa”
Târihini feryâd ederek yazdı Kemal:
“Göçdi ulu sultân-ı zaman Ahmed Ağa”

Mahmûd Sâmî Ramazanoğlu Hazretleri için yazdığı:

“Dâsitân-ı Hazret” başlıklı şiirleri Kürkçüoğlu'nun hem tasavvufa, hem de islâmî hizmetleri ile ön plana çıkmış kişilere bakış açısını göstermesi bakımından dikkat çekicidir.

Eyyâm-ı şeb-efrûzda, bir merd-i sıyâmî
Mihrâb-ı ubûdiyet-i ulyâda kıyâmî
Yoksullara imdâd eli, düşkünlere hâmî
Tevhîd-i Hudâ rehberi, bir zât-ı kirâmî

Hayru'l-halef-i Es'ad-ı Dergâh-ı Kelâmî
Fahru'l-urefâ, bedr-i hafâ Hazret-i Sâmî

Düstûr-i zaman, mefhar-i âl-i Ramazan'dır
Didâr-ı Muhammed, rûh-ı pâkinde ayândır
Simâsı bir âyîne-i envâr-ı nihândır
Ey can kulak aç, onda beyân özge beyândır.

Hayru'l-halef-i Es'ad-ı Dergâh-ı Kelâmî
Fahru'l-urefâ, bedr-i hafâ Hazret-i Sâmî

Devletlü velî, Hazret-i Hâlid'den el almış
İrşâdını mânend-i ziyâ, her yana salmış
Efrâd-ı vatan, berzah-ı fetrette bunalmış
Ümmîd-i rehâ bir nazar-ı feyzine kalmış

Hayru'l-halef-i Es'ad-ı Dergâh-ı Kelâmî
Fahru'l-urefâ, bedr-i hafâ Hazret-i Sâmî

Hem hâlet-i Peygamber-i Zîşân herakâtı
Vermekte tarîk ehline, tahkik berâtı

Geçmektedir Allah'a ibâdetle hayatı
Bezminde tadar gam-zedeler, azb u Furâtı

Hayru'l-halef-i Es'ad-ı Dergâh-ı Kelâmî
Fahru'l-urefâ, bedr-i hafâ Hazret-i Sâmî

Elbet bırakır öyle bir er, böyle halife
Ashâb kadar hâdim olur, Őer'-i Őerife
Her sohbeti bir zübde-i ahkâm-ı münife
Sorsan kime mahzardır O, der ism-i latife

Hayru'l-halef-i Es'ad-ı Dergâh-ı Kelâmî
Fahru'l-urefâ, bedr-i hafâ Hazret-i Sâmî

Etmiş ona Hakk, pây-e-i irfânı emânet
Sermâye-i pür kıymet, îmânı emânet
Ahmed Ağa etmiş ona, yârânı emânet
Kılmaz mı erenler, güher-kânı emânet

Hayru'l-halef-i Es'ad-ı Dergâh-ı Kelâmî
Fahru'l-urefâ, bedr-i hafâ Hazret-i Sâmî

Te'minine milli zaferin Es'ad Efendi
Hak aşkına Allah deyüp, himmet edendi
Zulmün O'na bir halka-i nûr oldu kemendi
Cenneti deriz menzili, Őeklen Menemen'di

Hayru'l-halef-i Es'ad-ı Dergâh-ı Kelâmî
Fahru'l-urefâ, bedr-i hafâ Hazret-i Sâmî

Kenan Rifâi'ye

Bilsin bunu burhân arayan yerde semâda
Münkirleri ilzâma yeter hüccet-i Ken'an

İsbât-ı kemâlâtına Şâhid Şu ki bi'l-fevr
İhvân-ı muhabbetle bürür heybet-i Ken'an

Kalmıştır erenlerden el almak yolu ancak
Âşıklar için vâcibedir biat-i Ken'an

Düşsem dara imdâd u niyâz eylerim ondan
Derhal ulaşırsın nusreti bî-minnet-i Ken'an

Rüy'âda el öptürdü kirâren bana Hazret
Hakkında zuhûr etti demek himmet-i Ken'an

Olmazken ölüm perdesi hâil ara yerde
Vardır yine gönlümde benim hasret-i Ken'ân
Her lahza KEMÂL et onu Kur'an ile tizkâr
Bildinse nedir lâzime-i hürmet-i Ken'ân

Ayrıca Şairin Adnan Menderes için yazdığı 45 beyitlik, “Mersiye-i Nîk-nâm-ı Adnân, Aleyh-i Rahmet-i Rabbüne'r-Rahmân” isimli manzûmesi ölümünden sonra neşredilmiştir. (*Köprü*, Ekim 1978, sayı: 19, s. 16-17).

Milletin ey en mübeccel ferdi! Bin hürmet sana.
Sinsi firâka rağmen bağlıdır millet sana.
Tek dayancıydın, güvenciydin bu mahzûn ümmetin!
Kıydılar bilmem neden, ey merd-i zî-kıymet sana?
Mülkün ihyâsıydı maksûdun; didindin rûz ü şeb,
Hem de kâfiyken, babandan müttekî servet sana..
Yan gelip yatsaydın, alkışlardı gâfiller seni.
Oldu suç, îmar için gösterdiğin gayret sana.
Ettiler tatbîk, bî-pervâ adâlet nâmına,
Engizisyonlar çağından kalma, bir şiddet sana.
Pür tarâvet, pür şetâret, bir levend endâm idin,
Kaldı ancak bir soluk yüz, bir bükük kâmet sana.
Fî sebîlillâh ölenlerdendin, al benden haber
Müjde-i gufrân verir, Kur'an'da çok âyet sana.
Giydin ak gömlek, demek oldun kefen-püş, ölmeden
İndi gökten, sandı herkes nurdan kisvet sana.
Olmuş “Allah” ismi dünyadan göçerken son sözün,
Vermemiş insâfı yok cellâtlar, dehşet sana.
Hasmı titretmiş, hayatından da çok mevtin senin,
Çünkü verdirmiş, bu hâlin başka bir heybet sana.
Hak celîsindir, Rasûlüllah enîsindir müdâm,
Ruhlar bezminde, asla gelmesin gurbet sana.
Gün gelip can verdiğin yer, bir ziyâretgâh olur
Eskisinden fazla hürmet gösterir, millet sana.
Gerçi bir seng-i mezârın yok bugün. Lâkin yarım;
Câbecâ haşmetli heykeller diker devlet sana.
Kimse mahbûbü'l-kulûb olmanla düşmez hayrete
Ma'nevî ihsandır hoş sûretle, hoş sîret sana.
Gittin ammâ geldi bir târîh-i nâgeh yâdıma;
“Ey melek simâ şehîd! Allah'tan rahmet sana.”

Mahir İz de hâtirâlarında onun 7 Şiirine yer vermiŐ, Şairin Mahir İz için yazdığı 3 Mersiye eserin sonuna ilâve edilmiŐtir. Ayrıca Halil Can Bey'in vefâtına düŐtüđü târihler de O'nun klasik kùltürümüze hâkimiyetinin en güzel örneklerinden biridir.

Her nefis, nidâ-yı "irci'i" ye
Elbette uyar dolunca mî'âd.
TeŐviŐe düŐüp de yolda kalmaz,
Takvâyı edenler uhrevî zâd.
Bir zat-ı güzîni aldı bizden,
Meydân-ı fenâda esdi bir bâd.
Merbût idi Şâh-ı NakŐbend'e
GörmüŐtü halifesinden imdâd.
Olmuştu, tarîk-ı Hak dıŐında,
Bî-hûde alâkalarından âzâd.
Sohbetleri ders-i ma'rifetti;
Şübbân-ı ederdi kalben irŐâd.
Üç dilde kıladı Őâirânın
EŞ'arını gür sesiyle inşâd.
Dolmaz yeri, dehre gelmez artık
Bir böyle melek-nihâd ü münkâd.
Bir Fâtiha armağan edip de
Her an onu cânlar eylesin yâd.
Târihini hâtif etti ilhâm:
"Eyvân-ı Hudâ'da Mâhir Üstâd." (1394 Hicrî)

Târih

Var telâkî ahdi cânânın ezelden cân ile;
Cân safâ bulmaz mülâkî olmadan cânân ile.
Bir muvahhid, merd-i âlî-kadrimiz mevcûd idi;
Kıldı Dârü'l-Adn'i me'vâ, safvet-i vicdân ile.
Eğdi baş takdire, hâlinden Şikâyet etmedi;
Göçtü dünyâdan bu gün, bir derd-i bî-dermân ile.
Mü'min-i kâmilidi; in'âmına erip kusvâsına
Bî-gümân hem-bezm olur Peygamber-i ZiŐân ile.
KarŐılar Rûhü'l-Emîn, elbette rûh-ı pâkini,
Zarf ü mazrûf olduğundan gevher-i Kur'an ile.
Bir melek-sîret, velî-haslet, mübârek zât idi;
Zümre-i ta'lîm övünsün, böyle bir insan ile.
Âh edip yârân, azâ kılsın, dövünsün rûz ü Şeb;

Çünkü gözlerden nihândır perde-i hicrân ile.
Verdi mâ-dâme'l-ömür, şübbâna îman dersi o;
Derdî: "Şübbân kurtulur ancak sahîh îman ile."
Müjde-i ğufrân gelir, üst-üste ikrâr ehline;
Hükm-i sübhândır ki münkirler gider hüsrân ile.
Zikr eder tâ haşre-dek, târih-i irfân ismini;
"Mâhir İz Üstâd yâhû gitti itmi'nân ile." (1394 Hicrî)

Târih

Bir suhan-ver, muallim-i âlim
Âzim-i der-geh-i Kerîm oldu.
Etsin Allah, mazhar-ı rü'yet;
Vâsıl-ı Cennetü'n-Na'im oldu.
Dâr-ı dünyâda, bâ-hidâyet-i Hak
Sâlik-i râhı müstakîm oldu.
Hizb-i şübbân-ı bezm-i irfâna
Hubb-i kalbîsi an-samîm oldu.
Şî'r-i eslâfı eyleyip inşâd,
Geh Fuzûlî vü geh Nedîm oldu.
San-ki bir dağ yıkıldı zelzeleden;
Hâli son yılda pek elîm oldu.
Hîn-i mevtinde, rûh-ı pâkinde,
Ne tehâşî, ne bâk ü bîm oldu.
Çünkü her ân o mîr-i muhteremin
Zikri "Yâ Rabbiye'r-Rahîm!" oldu.
Böyle bir zâtın intikâli, yine
Bâis-i mâtem-i azîm oldu.
Şân alıp, nâmı şânı geçti târihe;
Sanmayın cân verip adîm oldu.
"Mâhir İz Bey de göçtü, hey dünyâ!
Edebiyatımız yetîm oldu." (1394 Hicrî)
Hizmet-kâr-ı dâimîsi
Kemal Edip Kürkcüoğlu

Niyâz

-Dinmeyen gözyaşlarıyla-
Halîl Cân'ı İlâhî, garîk-ı ğufrân et!
Halîl Cân'ı İlâhî, enîs-i Rûdvân et!

Halil Cân'ı İlähî, serâ-yı Cennet'de
Civâr-ı Hazret-i Fâhrü'r-Rusül'de mihmân et!

Halil Cân'ı İlähî, harîm-i hürmette
Nasîbe-dâr-ı huzûz-ı füyûz-ı Kur'ân et!

Halil Cân'ın İlähî, revân-ı erşedine
Bi-hakk-ı âl-i Nebî rahmeti firâvân et!

Halil Cân'ın İlähî, hatâsı varsa eğer
Verâ-yı perde-i afv ü atâda pinhân et!

Halil Cân'ı İlähî, penâhı sensin, O'nu
Kapunda devlet-i kurb ü kabûle şâyân et!

Halil Cân'ı İlähî, kenâr-ı Kevser'de
Cenâb-ı Hayder-i Kerrâr eliyle reyyân et!

Halil Cân'ı İlähî, makâm-ı hulletde
Likâ-yı Pîr-i Kerem-verle şâd ü handân et!

Halil Cân'a İlähî, sen ol delil ü kefill!
Sırât-ı râhı emân kıl, Hisâbı âsân et!

Halil Cân'ın İlähî, derûn-ı medfenini
Gül-i hakikat-ı Vahdet'le bir gülistân et!

Halil Cân'ı İlähî, Muhammed ümmetine
Nümûne-i edeb ü fazl u ilm ü irfân et!

Yazılısın ismine târîh, o ney-zeninde senin:
"Halil Cân'a İlähî, nevânı ihsân et!"

Bedi N. Şehsuvaroğlu, *Eczacı Neyzen Halil Can(1905-1973)*, İstanbul, 1970, s. 60.

Târîh

Gelen, dünyâya zâr ü nâle-kâr pür-figân geldi
Şû'ün-ı cilve-i Hak'dan habersiz, nâgihân geldi.

Giren âlemde lâkin şâh-râh-ı Dîn-i Tevhîd'e,
Bilir ez cân ü dil, ancak berây-ı imtihan geldi.

Cilâ-yı rûhumuz, üstâd-ı âlî-şânımız işte,
Ezelden âşinâ-yı künh-ı esrâr-ı nihân geldi

Rasûlüllah'a âşık, misli nâdir merd-i sâdıkdı,
Desin, sükkân-ı Cennet, bir muhibb-i hânedân geldi.

O zî-haslet mürîd-i pâk için Dergâh-ı Mevlânâ,
Melâz ü mültecâ vü melce'ü dârü'l-emân geldi.

Ta'alluk etti emr-i "irci'i", hakkında merhûmun,
Tevakkuf eylemek mümkün değil, zîrâ zemân geldi.

Yazın târîhine ey ihvân, Kemâl'in virdidir her ân,
"Açılsun bâb-ı sıdk-ı Kibriyâ rahmetle Cân geldi."
Şehsuvaroğlu, *age*, s. 63.

Halil Can

İklil-i serim, Halil Can'ım
Sermâye-i defter-i beyânım

Ey hâtıra-i bülendi her an
Ârâyiş-i hâme vü lisânım

Ey rehberim, âsitân-ı pîr'e
Âvâze-i nâyi tercümânım

Ben bülbül-i bî-karâr-ı aşkını
Gülzâr-ı huzûrun âşiyânım

Güftâr-ı Kemâl'e gel kulak tut
Der: bende-i şâh-ı mutribânım.

Şehsuvaroğlu, *age*, s. 74.

Hem-nâyız

Biz müntesib-i dergeh-i Mevlânâ'yız
Hor bakma sakın bende-i müstesnâyız
Dinler bizi sükkân-ı cihân-ı melekût
Hem nâyzeniz, hem negâmız, hem nâyız.

Şehsuvaroğlu, *age*, s. 96.

Ferid Kam'ın Ölümüne Tarih

İrfânımız felâket-i uzmâya uğradı,
İkbâlimiz hücûm-i tecellâya uğradı.
Zâten harâb olan edebiyâtımız, bugün.
Bârân-ı kahr u şiddet-i Mevlâya uğradı
Üstâdımız Ferîd, o edib-i ferîdimiz,
Ukbâya azîm oldu, musallâya uğradı.
Şeyhu' l-mukarrebîn idi, Rıdvân-hısâl idi;

Gûya ki bir zamân yolu dünyâya uğradı
Cânâna gitti, can katılıp seyl-i hasrete,
Kays, iştiyâk-ı mahz ile Leylâ'ya uğradı.
Bir anda kaldı, âh, edeb öksüz, kalem yetim;
Olsun revân-ı pâkine nûr-ı hüdü yetim.
Bir gün, O'nun için, dediler: "Son demindedir."
Cân vermenin alâimi solgun femindedir
Bir muhterem konuktu cihân-ı fenâda, dün;
Mîr-i Ferîd, şimdi bekâ âleminde
Virâne-i cihândı O'nun dünkü menzili:
Hakkın bugün, serâdik-i müstahkemindedir.
Bezleyemişti ömrünü Dârülfünûn için
Dârülfünûnlular da O'nun mâtemindedir.
Hisler kırık, ağıtlı göğüslerde hıçkırık;
Kimler gülündedir feleğin, şebnemindedir?
Bir anda kaldı, âh, edeb öksüz, kalem yetim;
Olsun revân-ı pâkine nûr-ı hüdü nedim

Dîvân Edebiyatı Müzesi'ne Târîh

İstanbul'a irfan dağıtan dergeh-i feyzin
Kalmamıştı binâsında ön arka ne sağ sol
Yağmur sularından göle dönmüştü zemîni
Bulmazdı Ehibbâ görünüp dönmek için yol
Mahrûm-ı nevây-i ney olan mahfel-i pâki
Çoktan beri inlerdi esen bâd ile bol bol
Kurtardı çöken sakfını meydân-ı münifin
Önder tarafından ulaşan el uzanan kol
Îmârına başlandı Necâti başa geçti
Bir Can dedi tarihini "Gâlib Dede şad ol"
[H. 1393 = M. 1973]

Yaman Dede'nin İhtidâsına Târîh

Zamîri evc-i îmandı derûnu burc-ı Kur'an'dı
Hüdâ sevdâsı mihriydi Muhammed aşkı mâhiydi
Nasıl mahkûm olurdu heybet ü hüsrân ü hirmâna
Der-i lutf-ı Celâlü'd-dîn onun ümmîd-gâhiydi
Kitâb-ı Mesnevî'den feyz alır tilmîz-i irfândı

Gedâ-yı cân be-lebdi bâb-ı Mevlânâ penâhıydı
Nasıl bir İsevî andan zuhûr etmişti bilmem ki
Acep kudret mi gâfildi acep hilkat mi sâhiydi
Muhammed Kâdir itmiş ihtidâ derler hatâdır bu
Yazar târih: “ezelden mazhar-ı dîn-i ilâhiydi” (1361)

Şerefeddîn Yaltkaya’nın Diyânet İşleri Başkanlığı’na Târih

Şâtırî müjde-resâ goft be-târih nüvisân
Müfti-i müttakî vü a’lemü ‘ibâd be-yâmed (1361)

Kürkçüoğlu’nun Ahmet Emin Yalman’ın vefâtına yazdığı aşağıdaki beyitler, O’nun klasik hiciv şiirindeki başarısını gösteren en güzel örneklerden biridir.

Bir Esfel-i Sâfilin Yolcusuna Teşyi-nâme

Dediler: etti vefât Ahmet Emin Yalman da:
Bu haber, bir haber-i müjde-resân oldu, dedim.
İki yüzlüydü, bodur boylu, münâfıktı, onun
Millet ü devlete her kârı, ziyân oldu, dedim
Memleket hayrına aslâ kalem oynatmazdı,
Fıtraten şerr ile ma’rûf-ı cihân oldu, dedim
Halkın îmânına saldırdı o mel’ûn İblis,
Tutup İslâm’ı hedef, hasm-ı ezân oldu, dedim
Ağzı mahtûm idi, gûyâ ki kelâm-ı sıdka,
Dâimâ kizb ile âlûde-dehân oldu, dedim.

Müslüman Türk’ü bilâ-havf ü hayâ, küffâra,
Pişkeş çekmeğe yeltendiği ân oldu, dedim.

“Ne zaman oldu bu, yâhû? Hele anlat!” Dediler:
Yurda girmişti yâ a’dâ, o zaman oldu, dedim.

Ona İsmet Paşa’nın şehr-i şehîrinde biri,
Attı kurşun diye, pek çok hezeyân oldu, dedim.

Vakt-i nekbette de yüklendi herif onlara hep,
Bir habâset yeli, kalbinde vezân oldu, dedim.

Rûh-ı murdârımı kabz etmede Azrâil’in,
Eli kirlendi, fakat hizmeti şân oldu, dedim.

Otuzüçlük masonun göçmesi dârü's-sakara
Dehr için vâkı'a-i emn ü emân oldu, dedim.

Bana: "Târîhini sen yaz!" dediler, ben de hemân
"Bir müzevvir başı nîrâna revân oldu." dedim.

20.12.1972/14 Zilkâde

Mektuplar arasında kendi el yazısı ile yazılmış duâlarından:

Bize lütfeyle, ilâhî yüce dîn hürmetine!
Nûr-ı Kur'an-ı mübîn, feyz-i yakîn hürmetine!
Mazhar-ı sırrın olan, mutlu zaman hürmetine!
Vecd-i vahyin ile, kutlu zemin hürmetine
Kalem-i afvini çek, defter-i isyânımıza
Mustafâ aşkın ile, ashâb-ı Güzîn hürmetine
Elimiz boş, yüzümüz kapkaradır Allah'ım!
Kerem et, merhamet et, arş-ı berin hürmetine
İhtirâsın, hevesin, nefsin elinden kurtar
Bizi, Tâ ile Hâ, Yâ ile Sîn hürmetine,
Dinle şekvâmızı, ey Rabb-ı kavî, Ka'be'nde
Dökülen yaş, edilen âh ü enîn hürmetine
Koyma Kur'an'dan uzak, bizleri Allah'ım aman
Onu senden getiren, Rûh-ı Emîn hürmetine.

Bir başka niyâzı

Bize lütfeyle ilâhî Ramazan hürmetine!
Emr-i "İkra"la gelen kutlu beyân hürmetine!
Rahmetinden bizi dûr etme, kapından koğma,
Mustafâ'nın ten-i pâkindeki cân hürmetine!
Kılma mahrûm-ı füyûzât, biz âvâreleri!
Şeb-i İsrâ'daki, ulvî cevelân hürmetine!
Haseneynin, hulefânın, sulehânın Yâ Rab!
Ezelî kadr-i bülendindeki şân hürmetine!
Kıl musaffâ ebediyen, dil-i pür-şûrumuzu
Hak erenlerindeki irfân-ı iyân hürmetine
Hacı Bayrâm-ı Velî, Hazret-i Mollâ Hünkâr,
Gavs-i Geylân, şeref-i kutb-ı zamân hürmetine!
Merkez-i dâire-i halka-i ehl-i ihlâs,
Sümbül-i ravza-i tevhîd, Sinân hürmetine!
Eyle feryâdına imdâd, Kemâl'in Rabb'im!

Lâfz-ı âmîne sinen, emn ü emân hürmetine!.

Eyle in'âmınla şâdân, ümmeti;

İsm-i Vehhâb, ism-i Ranmân aşkına!

Etme Allahım, perişân ümmeti;

Nûr-i îmân, feyz-i Kur'ân aşkına!

Koyma Allahım Muhammedsiz bizi!

Şirke pâmâl olmasın Tevhîd izi;

Kulların çokdur, Kemâl en âcizi,

Tut elinden vech-i Subhân aşkına!

Hatâdır muhtevâ-yı defter-i a'mâl ü ef'âlim;

Yed-i lûtfunla bir hatt-ı atâ çek yâ Resûlallâh!

Ezelden bende-i müştâkımın, rü'yâda olsun tek

Nasîb olsun da didâr-ı mübârek yâ Resûlallâh!

Kapundur mültecâ -yı ins ü cin dünyâda, ukbâda;

Kemâl ister mi senden gayri destek yâ Resûl-Allâh!

Ramazan

İndi Peygambere Kur'ân bu gece.

Geldi gökten yere bürhân bu gece.

Rabbimin rahmeti kaplar kevnî.

Nûr eder nârını nîrân bu gece.

Tevbekârân-ı perişân-hâle,

Verilir müjde-i gufrân bu gece.

Veyl küffâr-ı dalâlet-kâra,

Şâd olur zümre-i iymân bu gece.

Arınıp çirk-i behîmiyyetten,

Buldu mânâsını insân bu gece.

Neşve-i Tevhîd

Bana cânânı suâl ettiler: "Allah" dedim;

Şân-ı Sübhânını târif edemem "Âh" dedim

Pâdişâhân-ı cihân bende-i ferman-beridir

Onun ihsânıdır, onlarda olan "câh" dedim.

Mihr mişkât-ı rubûbiyyetinin lem'asıdır;

Kasr-ı lâhûtunun âvîzesidir "mâh" dedim.

Çalış ifâ-yı ubûdiyete hakkıyla Kemâl

Lütfederken sana her gâh, bu “dergâh” dedim.

Gülşen-i dilde ne dem nâm-ı Nebî yâda gelir
Yâ Muhammed! Diye can bülbülü feryâda gelir

Hâric ez fehm mezâyâsı Rasûlullah’ın
Ne sığar fûshatı eb’âda, ne ta’dâda gelir

Enbiyâ vakfe-i ta’zîme durur bâbında,
Taleb-i feyz ile tilmizler üstâda gelir.

Bulur elbette bakâ, feyz-i vücudundan onun
Hangi mü’min ki bu fânî-i adem-âbâda gelir.

Rûh-ı Leylâ, Leb-i şîrîn, ne demek var iken O
Ahmedi aşk, ne Mecnûn’a ne Ferhâd’a gelir.

Gönül Allah evidir hubb-ı muhabbetle koru
Yoksa bin türlü zarar, birden o bünyâda gelir

Dergeh-i akdesi mecma’dır ülü’l-ebşâra
Seyret erbâb-ı nazar, şevk ile mirsâda gelir

Ne alelâde, gelir debdebe-i Dârâ’da
O perîşâna ki, Fâhru’r-rusul imdâda gelir.

Onu andıkça muhabbetle neşât-ı ebedî
Yel olup âşık-ı gam-dîde-i nâ-şâde gelir

İddiâ-yı kıdem-i hâdisi koy, isterse
Bu gider, âlem-i nev sâha-i îcâde gelir

Fıtraten şâh-ı eser-i kudret olan sûretini,
Tâb-ı tasvîr ne Mânî’ye ne Behzâd’a gelir

İmrenir câhına, şâhân-ı cihân vaktâ ki,
Bendelik hil’ati, ondan dil-i âzâde gelir
Medh-i peygamber iken kârı Kemâl’in gün olur,
Fem-i muhsinde bütün sözleri inşâda gelir (4 Mart 1974).

Ey veren Osmân-ı zî’n-nüreyne sıhriyetle şân,
Ey açan Kerrâra bâb-ı ilm ü irfân, merhabâ!

Ey nübüvvet tahtının rûz-i ezelden câlisi,
Hükmü hüccet, re’yi mesned, emri fermân, merhabâ!

Eyle sultânım, Kemâl-i zârî didârınla şâd,
Arşa dek yükselmeden feryâd ü efgân, merhabâ!

Nevâmımız, cânımız, cânânımız O,
Veliyy-i ni'met-i irfânımız O;
Medâr-i i'tilâ burhânımız O,
Fedâ âlem o sultân-ı güzîne.
Dergeh-i bülendinin gümânsız
Her tâkı felek-misâl efendim
Rabbim seni bî-bedel yaratmış
Medhinde biter makal efendim
Güftârına söz demek hatâdır
Yâ Kevser o, yâ zülâl efendim
Ashâb-i Yemîne himmetinle
El-pençe durur şimâl efendim
Feyzinle gelir zaife kudret
Arslan kesilir gazâl efendim
Meydân-i cidâle sen gireydin
Pes ederdi o demde Zâl efendim
"Sen dur, gideyim ben önce" der de
Can tenle kılar cidâl efendim
Târifi aşar, edâya sığmaz
Zâtında olan hisâl efendim
Tübâ ağacıyla ölçüşür boy
Bâğında biten nihâl efendim
Yıldızlar eder kasekle tasdik
Ebrûna desem hilâl efendim
Rüyundaki bende münclîdir
Nûr-i siyeh-i Bilâl efendim
Devletlü adın gelince yâde
Dilden silinir melâl efendim
Bî-hadd ü kıyâsdır kusûrum
Afv eyle bi-câh-i Âl efendim
Me'yûs bırakma tut elimden
Sensiz bulamam mecâl efendim
Yok südde-i pâk-i dergehinden
Ayrılmama ihtimâl efendim
Var bende ne ibtilâ-yi dârât
Billâhi ne meyl-i mâl efendim
Dünyâlar olur onun muhakkak
Bendem der isen Kemâl efendim.

Ezeli hasm-ı eşerrim bana, ben;
Baştayım cürm ü hatâdan yana ben.
Gidemem gayre, sığındım Sana ben;
Sana bin hamd ü senâ Allâhım!

“Bak dalâlet şu, hidâyet bu!” dedin.
“İşte kabır, işte nihayet bu!” dedin.
“Beşer idrâkine âyet bu!” dedin.
Sana bin hamd ü senâ Allâhım!

Bahş edip bendene hep kesb-i halâl,
Eyledin gönlümü eltâf ile lâl.
Yoksa cismimde, var ismimde Kemâl;
Sana bin hamd ü senâ Allâh'ım!

Yol odur, menzil odur, hem hedef-i akdes odur;
Halka bir feyz-i mukaddesle gelen hak ses odur.
Ma'rifet âleminin ilmine hep ma'kes odur.
Vahy-i Hak'dır; “O, ne şâir, ne de kâhin sözüdür.”

Ey Kemâl: etmedesin meyl, şu kevnin nesine?
Nefse aldanma sakın, girme heves mahbesine;
Kanma gafillere, koş “Da'vet-i Ulyâ” sesine!
Vahy-i Hak'dır; “O, ne şâir, ne de kâhin sözüdür.”

Sana baş kesmeyenin hâli yaman, pîrim aman!
Bâb-i vâlâna senin varmayanın kârı ziyân.
Kaplamış âyine-i cânı serâpâ nûrun
Bu ne kudsî cereyândır, bu ne ulvî sereyân
Kaldı gönlüm, dedi, feyfâ-yi kesâfette, Kemâl
“Bişnev in ney!” dediler, durma hemen âteşe yan!

Uyan ahkâm-ı Kur'an'a bilir ukbâ ne, dünyâ ne.
Bakan didâr-ı cânâna, çıkar meydâna merdâne.
Yanan bir nâr-ı süzânedir artık cânâ pervâne

Koşar şem'i şebistâne fedâ-yı cânâ pervâne
Gelince saff-ı devrâna küleh-pûşân-ı Mevlânâ

Hazanlarda emîn gülşen, hezâr-ı gülsitândır şen
Yesâr atyeb, yemîn gülşen, cenândır şen cihândır şen
Ser-â-ser ân u in gülşen, ser-â-pâ in ü ândır şen

Zaman şâdî zemîn gülşen kulûb-i sâlikândır şen
Edip her kûşeyi Rûşen meh-i tâbân-ı Mevlânâ

Cenâb-ı Hazret-i Ahmed olurken rûz u şeb Müsned
Veliyy-i kâmil-i erşed Kemâl-i zârı etmez red
Açktır yol, bulunmaz sed müeyyedir eben an-ced
Olur habl-i emel mümted makâm-ı ma'nevi emced
Ger olsa gâh ES'AD gönül mihmân-ı Mevlânâ

Gazel

Hudâ takvâya eyler i'tibâr, esmâya bakmaz hiç;
Arabmış, Türk imiş, Hindü imiş Zencî vü Çerkesmiş.

Batarken bir taraftan ay; doğarmış bir taraftan gün;
Kemâl'in kalbi yâhû zulmet-âbâd-ı müşemmesmiş.

Mâ'il olmaz doğrusu dünyâya her Âdem gibi
Aşk firdevsinde hûrîlerle hem-demdir gönül

Vâkıf olsam çok değil esrâr-ı hüsne ey Kemâl
Şâhid-i ilham ile her lahza mahremdir gönül

Leyl-i mâtemdir hakîkatte sabâh-ı îdimiz
Ta'ziyettir âh kim tebrîkimiz tes'îdimiz

Şu'le-i hüsnündür ey âfet, şerâr-ı âhımız,
Reng-i zülfündür, libâs-ı mâtem-i câvidimiz.

Bizce her şey şirkten tenzih eder Hakk'ı Kemâl
Mündemicdir nevha-i nâkûsda tevhîdimiz

Ebediyet görünür sâha-i îmânımdan
Yükselir fecr-i ezel sine-i vicdânımdan
Çarpışır sâhil-i fitratta karanlıklarla
Nûr-ı Hak dalgalanıp kalb-i huruşanımdan
Ders okur hâce-i idrâk dil-i mestimden
Feyz alır fikr-i felek şu'le-i irfânımdan
Uyarım akl-ı hevâ-dâr-ı şekâ -kâra veli
Duyarım müjde-i gufrânımı isyânımdan
Gönlümün zulmet-i ye'sile söner nûr-i sürûr
Tutuşur fikr-i visâl âteş-i hicrânımdan
İstiyor ki olayım subh u mesâ zâr Kemâl
Bin bir ümmîd doğar nâle-i hüsrânımdan

Gazel

Teşvîşe düşen lâfz ile ma'nâ arasında
Allah'ı arar "Lâ" ile "İllâ" arasında
Mahrûm-ı hidâyetse hayat, evvel ü âhir
Bir laklakadır mehd ü musallâ arasında
Hallâk-ı cihân etti muhayyer verip idrâk
İnsâmı tevellâ vü teberrâ arasında.
Mecnûn'a süâl eyledi ahvâlini âkil
Kaldım, dedi Mevlâ ile Leylâ arasında
Meydân-ı muhabbette kemer bağlayıp oldum,
Sermest-i likâ rü'yet ü rü'yâ arasında.
Rü'yâ mı? bu rü'yet mi? Kemâl anlamadım ben
Hayretteyim esmâ vü müsemmâ arasında.

Gazel

Verâ-yı perdeden Mûsâ, şu'ûn-ı Tûr'u görmüştür
Muhammedî âlem-i lâhût-ı nûrâ-nûru görmüştür
Bütün zerrât zikreyler, kulak ver kalb-i eşyâya;
Fakat çeşm-i cihân, dâr üzre tek Mansûr'u görmüştür.
Nasib oldukça bir gün, cennetü'l-me'vâ muvahhidler
Cemâlullahı, zâhidler likâ-yı hûru görmüştür.
Ne bilsinler Süleyman'dır yatan gönlünde şâhâne,
Bakanlar hufre-i acz içre miskîn mûru görmüştür.
Sıfâtın cünbüş-i mahsûsu vardır ey Kemâl ammâ
Olanlar zâta mahrem, Sâhib-i Düstûru görmüştür. (1955)

Ey gönül cân verdiğin, mi'yâr-ı a'mâl olmalı,
Ondaki hüsnü gören, hayrân kalıp lâl olmalı,
Kevkeb-i kadri mu'allâ, kaşları kavs-ı belâ,
Çeşm-i sehâri elâ, ruhsârı da al olmalı.
Gayr-ı lâyıktır haziz-i kalb-i ağıyâr, ey Kamâl!
Aşkına gönlüm gibi bir evc-i iclâl olmalı.

Bezm-i feyz-â-feyz-i meyde pîr-i a'zamdır gönül.
Hayli demdir câ-nişin-i Hazret-i Cem'dir gönül.
Vâkıf olsam çok değil esrâr-ı hüsne ey Kemâl!
Şâhid-i ilhâm ile her lâhza mahremdir gönül.

Ne himâyet, ne muhâmî, ne de hâmî tanırız.
Bir melâmet biliriz, bir de Melâmî tanırız.
Ezelî kudrete münkâd, ebedî sırta zebûn,

Ne müsemâyâ esîriz, ne esâmî tanırız.
Kapılıp zâhire her an, yanılıp aldanırız.
Özü görmez nice Hindûları, Sâmi tanırız.
Aşktan anlamayan âlimi, câhil sayarız.
İlimden gâfil olan aşkı, âmi tanırız.
Bize bî-gâne, Hayâlî de, Sürûrî de Kemâl
Bezm-i ülfette Fuzûlî ile Câmî tanırız.

Saldın fûnûn-ı şî'r ile eflâke ukdeler
Sen şâhid-i belağata kâkûl müsün nesin?

Bilmem Kemâl, gül-şen-i ma'nâ mıdır yerin?
Yoksa nedîm-i pâdişeh-i gül müsün nesin?

Amden seni mihre benzetirsem
Boynumda kalır vebâl-i hüsnün

Doldurdu gönül denen kitabı
Mazmûn-ı rûhun misâl-i hüsnün

Hurşide verir zevâl-i külli
Ey mâh-likâ Kemâl-i hüsnün

Zülfünün tellerine herkes emel bağlarmış
Gözlerinde ne mu'ammalî bakışlar varmış
Acı, hicrânına bî-çâre Kemâl'in ey şûh,
Düşünürmüş seni gündüz, geceler ağlarmış

Sevişmemiz güzelim tek visâli andırsın.
Diler serâbı, diler bir hayâlî andırsın.
Deniz olur çoşarım, kuş olur kanatlanırım
Bakışların hele bir ihtimâlî andırsın.
Ne tatlı günlerimiz geçti sevgilim ne olur?
Gelen zamanlarımız hep o hâli andırsın.
Sa'âdetin özüdür bir ümmide bağlanmak,
Dileklerin sonu varsın muhâli andırsın.
Firâka göğsünü gersin, ezâya katlansın.

Seninle hem-dem olanlar, Kemâl'i andırsın.

Kıt'a

Gece gündüz ne sıcaktan ne soğuktan yılarım
Beklerim hâne-i yâri açılır bâbı diye

Oyalar gönlümü bir sevgi serâbında o şûh
Ne belâdır ki sınırlar beni siyrâbî diye

Beni mahveylesin aşkın amansız darbe-i kahrı
Zalâm-ı zulmü nûr-ı merhametle dilden at zîrâ
Hafîdir feyz-i rahmet emr-i “ferham turham” altında

Kadının hıncı buhâr olmalıdır
Bî-vefâlık ona âr olmalıdır
Kadının kalbi hazân görmemeli
Hüsnü her lahza bahar olmalıdır
Kadının yokluğu dehşetli ziyân
Rûh için varlığı kâr olmalıdır
Ebediyen o güneş biz gölge
Biz yok olsak da o var olmalıdır
Kadın ahlâk denen arbedede
Bir metânetli hisâr olmalıdır
Derdi ağlatmalı tûfân tûfân
Aşkı tuğyâna medâr olmalıdır
Önü bir hacle olup sevgisinin
Sonu Hâlık’la mezâr olmalıdır
Ey Kemâl! anla yavuklum dediğın
Her ne olsan sana yâr olmalıdır

Makâle münfa’iliz kârımız meâl iledir
Bizim tekellümümüz hep lisân-ı hâl iledir
Cemâl-i mahza gönül bağladık bu cûşişimiz
Ne leb çehre, ne ebrû, ne zülf ü hâl iledir
Garîk-i lücce-i hicrân isek de yâr ileyiz
Visâl içindedir ağıyâr, kıl ü kâl iledir
Rakîpler ederek iştibâh sormuşlar
Alâkamız demiş o meh-likâ, Kemâl iledir.

Cihân esîr-i hücum-ı kuvâ değil de nedir?
Kuvâ zebûn-ı şû’ûn-ı kazâ değil de nedir?
Savâb odur ki cihân-âferine dil verile
Cihâna meyl ü muhabbet hatâ değil de nedir?
Hayât neş’e ile geçse hep, ne mutlu fakat
Devâm-ı ömr-i zelilin, belâ değil de nedir?
Eser ayân u mü’essir nihân, behey gâfil

Mükevvenât bütün, mâ-sivâ değil de nedir?
Ne havf-ı nâr, ne ümmîd-i nûr kıl zâhid
O yolda hasr-ı ibâdet, hebâ değil de nedir?
Bırakma hakkı elinden, mezemmet etsen de
Bahîle atf-ı kerem, iftirâ değil de nedir?
Safâ dedikleri, hoş görmedir bütün hâli
Cefâyâ sabr u tahammül, safâ değil de nedir?
Tegâfûl eyleme aslâ, şü'ûn-ı mâziyeden
Dem-i cefâyı unutmak, cefâ değil de nedir?
Özünde gamla elem, gözlerinde nem vardır
Kemâl-i şifte-dil, mübtelâ değil de nedir?

Dünyâda hakikat arayan câhil ü gâfil
İhzâr ediyor makberini kendi eliyle
Küffârı dahi hükmüne râm etmiş ezelden
Kur'an-ı muhabbetteki âyât-ı celîle
Ben rûhumu sevdâ ile ifnâ edeyim de
Bi-çâre Kemâl öldü desinler eceliyle

Rûh-ı mecrûhum zebûn-ı iştiyâkıdır senin
Eylerim ifnâ yolunda, sevdiğim cân olsa da
Âşık-ı zârım giribân-çâk-i hâr-ı hasretim
Yok bana bir gül veren, her yer gülistân olsa da
Bendeki ümmîd-i aşka, ye's yaklaşmaz Kemâl
Ömrümün mahsûl-i sa'y ü azmi, hüsrân olsa da

Feyyâz bir güneş gibi doğdun da bahtıma
Şen yüzlü şûh, ufûlünü gördüm melâlimin
Canlar yakan bakışlarının kahrı artsa da
Billâh inan tükenmesi yoktur mecâlimin
Göster Kemâl-i zâr ziyâ-yı cemâlini
Ey fecr-i ibtisâmı ışıksız leyâlimin

Ehl-i irfân arasın Hakk'ı, güzel yüzlerde
Olmasın özgede cüyende-i cânâne-i feyz
Eyledi kalbimi esrâr ile leb-rîz Kemâl
Bana pîr-i ezelin sunduğu peymâne-i feyz

Ne için sîneme hicrân oku batmış bilmem
Rûh-ı mecrûhumu hasret mi kanatmış bilmem
Sen meleksin! Bırak insanları, yüksel arşa

Nûru Allâh için zulmete katmış bilmem
Şeref-i tâc olacakken acabâ hangi emel
Cevher-i hüsnünü topraklara atmış bilmem
Vardı bin bir yolu şâd olmanın eyvâh Kemâl
Acabâ baht-ı siyâhım mı kapatmış bilmem

Yâri bana rağmen seven ağyâra gücendim
Ağyârı bu sevdâyâ salan yâra gücendim
Doğdum doğalı rûhumu güldürmedi hiç
Giryân olarak çerh-i sitem-kâra gücendim
Yok hisse Kemâl, âh ne mülden ne de gülden
Bezm-i taraba neşve-i gül-zâra gücendim

Ufkumdan uzaksın diye ey şûh-ı kemer-tâb
Benden sana hasretle yeter her gece âhım
Hep nâr-ı firâkınla neden yanmadayım ben
Ey yâr-ı dil-ârâ seni sevmek mi günâhım
Her lahza yüzünden gelen aydınlığa muhtaç
Etrâfı karanlıkla dolan baht-ı siyâhım
Feyz-i nazarındır sebeb-i fazl-ı Kemâl'in
Ey reng-i rûhu şa'şa-i nûr-ı nigâhım

Şarkılar

Göklerde arardım seni yerlerde arardım
Olmazdı ne gökten ne de yerden bana yardım
Hasretle sınırlandı tamâmen önüm ardım
Göklerde arardım seni yerlerde arardım.

Bir yıldırım oldun da semâvâta mı değdin
Râziydim eğer rûhumu bin parça edeydin
Yoktun a efendim neredeydin? neredeydin?
Göklerde arardım seni yerlerde arardım.

Mâzide kalan günleri andım oyalandım
Rü'yâlara hülyâlara kandım oyalandım
Sevdim ebedî aşka inandım oyalandım
Mâzide kalan günleri andım oyalandım

Evvelce gülerdim bu kadar gamlı değildim
Sevdâ beni sardıkça üzüldüm ve ezildim
Her gündüzü bir şen gecenin müjdesi bildim
Her akşamı hasret sonu sandım oyalandım

Etrâfıma baktım dereler kaygısız akmış
Aşk engel imiş bilmez idim sonu tuzakmış
Gün battı ufuk sustu meğer menzil uzakmış
Yollarda bunaldım oyalandım oyalandım

O bir ışık, bir ateş, kutlu bir alev dediler
Söner, yanar, yıkılır hânümân ve ev dediler
Ne yapsa sev ve sevin, hep sevin ve sev dediler
Duyurmadım sana, eller neler neler dediler

Boğuşmak istiyorum yerle, gökle, ummanla
Güneşle, ayla, kasırgayla, tûfanla,
Savaştayım, düşünüş sâhasında îmanla
Yenince taşmıyorum, alt olunca yanmıyorum

Pek yamansın, ne meleksin, ne perî, söyle nesin?
Yok mudur âşık-ı giryâna, terahhum hevesin
Güzelim! bâde kadar, neşve verir tatlı sesin
Kime sordumsa a fettân, seni eşsiz dediler

Aşkın koparır bağlarımı, köhne hayatın
Hicrinle yananda yeri yok sabr u sebâtın
Olmaz sözü, sevdâna düşenlerde necâtın
Ey sevgililer sevgilisi anlı ve şanlı!

Almak dilerim hissemi gülpenbe yanaktan
Etmem tasa ben, saçlarımı kaplayan aktan
Bir kere ki sevdim onu geçmem yaşamaktan
Her lahza ki tadarken ölümün küflü tadından

Bir hârikadır yok eşi dersem yeri vardır
Şehvetli vücûdunda ipekten deri vardır
Kalbimde güzel gözlerinin izleri vardır
Bir türlü gönül kurtaramam o kadından

Her bakan aklını takmış saçının tellerine
Sana bağlansa gönül çok mu? derinden derine
Cümle kalbinde taşır sevgini îman yerine
Sana bağlansa gönül çok mu? derinden derine

İsterse vuslat olsun isterse firkat olsun
Ol yâre var gönülde bir sermedi alâka

Mi'râcı bir tenezzül add eyler ehl-i irfân
Hem-bezm-i yâr olanlar meyl eylemez Burâk'a

Derler Kemâl-i nâlân etmiş fedâ ezelden
Mev'ûd bin visali mevcûd bir firâka

Hüsnünün pembe şarâbıyla gönül mest-i sürûr
Rûh elâ gözlerinin câzibesıyla meshûr

Deheninden güzelim gonce-i ümmîd açılır
Leblerinden saçılır subh u mesâ hande-i sûr

Kaplamışken geceler tâli'imi her yandan
Gündüz aydınlığı verdin ona ettin de zuhûr
Gir tekellüfsüz otur halka-i rindâna Kemâl
Pîr-i mestân-ı harâbât verince destûr

Gözlerin aşk u garâmın nokta-i mihrâkıdır
Âteşinden yanmak ehl-i derdin istihkâkıdır

Her taraf hayrân-ı didârındır ey bedr-i emel
Gökte yıldızlar semânın a'yün-i müştâkıdır

İnfîlâk-ı fecr-i sevdâ nûr alır benden Kemâl
Gönlüm ol şems-i cemâlin sâha-i işrâkıdır

Nâsiyen matla-ı hurşîd yüzün hâle-i nûr
Dehenin gonce-i ümmîd lebin lâle-i nûr

Gül gibi penbe dudaklar arasından görünür
Yeridir dense eğer dişlerine jâle-i nûr

Baksa mir'âta Kemâl ol meh-i nevvâr eger
Çevreler safha-i âyîneyi bir hâle-i nûr

Gözlerimde aşkımin hüsrânla sönmüş nûru var
Rûh-i zârımda sürûrun aks-i dûr-â-dûru var

Her meserret müjdeler bir devre-i firkat bana
Tâli'-i ma'kûsumun mâtemle tev'em sûru var

Gönlümüzde ye's ü hicrânın likâ-yı zâlimi
Karşımızda ibtilânın çehre-i mağrûru var

Hiçkırıklardır nasib-i ömr-i giryân ey Kemâl
Herkesin bezm-i neşâtı sâgar-ı fağfûru var

Maksûd hânîkâhına cânân olan gelir
Yok yok hatâlıdır bu deyiş cân olan gelir
Der-gâh-ı ülfetin kamu ağıyâra bağlıdır
Ey şûh bezm-i hâsına insân olan gelir
Hüsrâna uğrayanları gördüm döner gider
Fehm ettim iltifâtına şâyân olan gelir
Ehl-i alâka bâb-ı tecerrüde bekler
Meydân-ı aşka boş özü uryân olan gelir
Saf bağlayıp yolunda durur ins ü cân senin
Seyr-i cemâl-i pâkine hayrân olan gelir
Çok görmesin Kemâl-i bulanlar kapında çün
Bismil-geh-i muhabbete kurbân olan gelir

Gazel

Zann etme bezmimizde bizim kıl ü kâl olur
Seyr eyleyen o dil-beri bir ânda lâl olur
Ayrılık ihtimâli eder zevk-i vashî telh
Âşıkların nasibi hemîşe melâl olur
Hicrân da gerçi ayrı sa'âdet verir bize
Lâkin gelince bezme o yâr özge hâl olur
Sarsar nizâm-ı kalbi pür-âşûb gözleri
Cân âleminde korkum odur ihtilâl olur
Dünyâ döner hakikat olur en uzak hayâl
Ba'zen de en temelli hakikat hayâl olur
İçtikçe inşirâh gelir gönle ey Kemâl,
Her şi 'rimiz bu şevk ile sihr-i helâl olur
Gönlüm kapıldı bir güzelin şen hayâline
Aklım vuruldu gitti apansız cemâline
Îmâ eder firâkı çekingen bakışları
Bigâne şûh edâsı visâl ihtimâline
İnsan o meh-likâdan umar muttasıl vefâ
Gülmek mi ağlamak mı gerekir bu hâline
Gönlüm yüzündedir nazarım kaşlarındadır
Bakmam göğün husûfu muhakkak hilâline

Aşık da bilmiyor sevilenler de bilmiyor
Kimlerdir âşinâ şu muhabbet me'âline
Hasret midir nasibim üzölmek mi kismetim
Etmez mi iltifât o perî-rû Kemâl'ine

Hîç-i hayatı sana izhâr emeliyle
Bir hâtıme çekmek dilerim ömr-i zelile
Dünyâda hakikat arayan câhil ü gâfil
İhzâr ediyor makberini kendi eliyle
Zeyd'in günehi etmemeli Amr'ı mu'azzeb
Âlemde cezâ görmeli herkes ameliyle
Küffârı dahi hükmüne râm etmiş ezelden
Kur'ân-ı muhabbetteki âyât-ı celîle
Ben rûhumu sevdâ ile ifnâ edeyim de
Biçâre Kemâl öldü desinler eceliyle

Terk-i aşk etmez gönöl mahv u perîşân olsa da
Her güzel yüzden nasibi âh u efgân olsa da
Rûh-ı mecrûhum zebûn-ı iştiyâkıdır senin
Eylerim ifnâ yolunda sevdiğim cân olsa da
Kâdir olmaz men'e kûy-ı yâre varmaktan beni
Reh-güzârımda bütün ehvâl-i pinhan olsa da
Cevher-i sırr-ı muhabbet dâimâ mahfi kalır
Kalb-gahım tişe-i hasretle vîran olsa da
Âşık-ı zârım, girîban-çâk-i hâr-ı hasretim
Yok bana bir gül veren, her yer gülistan olsa da
Bendeki ümmîd-i aşka ye's yaklaşmaz Kemal
Ömrümün mahsûl-i sa'y ü azmi hüsrân olsa da

Ey fecr-i ibtisâmı ışksız leyâlimin
Ey hânde-i sa'âdeti sûzişli hâlimin

Feyyâz bir güneş gibi doğdun da bahtıma
Şen yüzölü şûh ufölünü gördüm melâlimin

Şakrak edâlı kakkahalarla zaman zaman
Kaldır sükûtunu güzelim rûh-ı lâlîmin
Aç asuman-ı şevk ü sürûr u muhabbeti
Pervâz edip genişlesin ufku hayâlimin
Canlar yakan bakışlarının kahrı artsa da

Billâh inan tükenmesi yoktur mecâlimin
Göster Kemâl-i zâra ziyâ-yı cemâlini
Ey fecr-i ibtisâmı ışıksız leyâlimin

Sen meleksin bırak insanları yüksel arşa
Nûru Allah niçin zulmete katmış bilmem

Rûh-ı rahşânına bakmak bile imkânsızdır
Seni Hallâk güneşten mi yaratmış bilmem

Şeref-i tâc olacakken acebâ hangi emel
Cevher-i hüsnünü topraklara atmış bilme

Emâna geldim efendim emâna geldim efendim
Bu nefs-i şûmun elinden figâna geldim efendim

Likâna ermek için ben cihâna geldim efendim
Olanca derdimi bir bir beyâna geldim efendim
Gözümde şeb-nem-i hasret, lehimde nağme-i ümmîd
Saba-yı vecde uyup gül-sitana geldim efendim
Menâkıbınla senin lâl ü ebkem olmuş idim âh
Şu iltifâtını gördüm, lisâna geldim efendim
Cevâb-ı aczimi afv et sü'âl-i kudrete karşı
Sebak-gehinde senin imtihâna geldim efendim
Adım Kemâl'dir ammâ nakîsalarla muhâtum
Türâbı altın eden âsitâna geldim efendim.

Câmi'leri ben cennet-i a'lâya değişmem
Her Hâfızı bin bülbül-i gûyâya değişmem
Zâhidleri nisbet ne revâ ehl-i dalâle
Vâiz sesini zemzeme-i nâya değişmem
Her zerresini Leyle-i Kadr-i Ramazan'ın
Şems ü kamer-i şa'sa'a-pîrâya değişmem
Ben mu'tekifim gûşe-i vahdette namâzı
Gül-şende olan zevk-i temâşâya değişmem
Billâh Kemâl eyleseler âlemi ihdâ
İklîl-i tevellâyı teberrâya değişmem.

Firâka sabr ile va'd-i visâle muntazırım
Zalâm çökmüş ufuktan hilâle muntazırım
O yâr belki de rû'yâda gösterir yüzünü
Gözümde yaş bir uzak ihtimâle muntazırım

Taleb yolunda olan hem güler hem ağlar ben
Tecelliyât-ı Cemâl ü Celâle muntazırım
Değer semâya serim aks eder cihâna ünüm
O yâr derse eğer ben Kemâl'e muntazırım

O kadar bitkinim düşünceliyim
Ki gören zann eder hemân deliyim
Her felâkette bir nasibim var
Gözüyüm hasretin gamın eliyim
Aşkımın hâli hoş görülmelidir
Taşkımın coşkunun emel seliyim
En yanık nağmelerle giryânım
Gönül adlı sazın kırık teliyim
Her tesâdüfte sevgilim seni ben
Daha çok şâd ü zinde görmeliyim
Ey Kemâl öyle dil-harâbım ben
Ki gören zann eder hemân deliyim

Ağlarım bir kerre gülmez şâh-ı hûbânım bana
Derd ile kan ağlasın baht-ı perişânım bana

Şu'le-i ümmîdimi söndürdü yârin firkati
Bir hayâl oldu hakikat sandığım ânım bana

Lutfu var olsun yine etti karîn-i iltifât
Yaralar sinemde açtı şûh-ı devrânım bana

Olmamışken ben hevâ-yı nefse hâkim âh âh
Başka bir derd-i hevâ verdi Süleymân'ım bana

Sinede zahm-ı muhabbet serde sevdâ-yı cünûn
Bak neler ihsân eder cânân-ı fettânım bana

Ettiğin cevre mukâbil fâriğ olmak isterim
Neyleyim râm olmuyor vicdân-ı nâlânım bana

Ölmeden çıkmaz bedenden aşk zahmı ey Kemâl
Zahm-ı aşkı rûh ile halk etti Rahmân'ım bana

Adem- âbâda edip dide-i im'ân ile nigâh
Der-akab vâkıf-ı esrâr-ı vücûd oldu gönül.

O bütün yay kaşısı mihrâbına Allah Allah!
Şevk-ı tâatle müheyyâ-yı sücûd oldu gönül.

Düştü sahralara Mecnûn gibi Leylâ diyerek
Rind-i vâreste-i ahkâm ü kuyûd oldu gönül.

Ey Kemâl açtı da el bâb-ı Resûlullâh'a
Sehâ-i fakri kadar mazhar-ı cûd oldu gönül.

Nûr istiyorum artık ışksız gecelerden
Kurtulmadı rûhum karışık bilmecelelerden

Destânlar işitmekteyim ölgün hecelerden
Nûr istiyorum artık ışksız gecelerden

His yok sevilenlerde sevenlerde ateş yok
Binlerle güzel varsa da gönlümce bir eş yok

Gündüzlere ersem bile ufku da güneş yok
Nûr istiyorum artık ışksız gecelerden

Dünyâya geliş boş bu ömür gamlı tecelli
Etrâfa bakındım kadın erkek müteselli

Ammâ ne safâ var ne şifâ var ne teselli
Nûr istiyorum artık ışksız gecelerden

Artık şu çekingenliği bir lahza bırak da
Göster yüzünü koyma beni böyle merakda
Hasret ne demek anla güzel hâlime bak ta
Billâh ölümdür yaşamak senden uzakta
Baktım ne gelen var ne giden her taraf ıssız
Göklerde misin yerde mi kaldın yapayalnız
Hülyama karanlık getirir bir sürü yıldız
Parlat şu ışksızlığı ay yüzlü güzel kız
Gördüm seni sevdim diledim arkadaş olmak
Redd et beni istersen eğer, zulme baş olmak
Dilberliğe uymaz güzelim kalbi taş olmak
Şâyeste mi sîmâna bakan gözde yaş olmak

Ey hüsn-i huşû'-averi mağbût-ı ezel kız
Aydan da güneşden de venüsten de güzel kız
Eş olması ey gönlüm için bir tek emel kız
Aydan da güneşden de venüsten de güzel kız
Dünyâyı tutuşturmağa kâfi bir alevsin
Can kaygısını beslemeyenler seni sevsin

Zulmet-zede âşıklara bir cilve-i nevsin
Aydan da güneşden de venüsdan de güzel kız

Sana çok bağrı yanıklar bir içim su dediler
İşte halkın yolunu beklediği bu dediler
Daldılar gözlerinin rengine âhû dediler
Baktılar baktılar içten çoşarak hû dediler

Yanağında yeridir her bakanın kalsa gözü
Heyecândır gülüşünden duyulan hissin özü
Övme bahsinde pek azken ebedi kanma sözü
Sana çok bağrı yanıklar bir içim sû dediler

Diyorum

Bir teemmülden uzak âleme sapsam diyorum
Beni sermest edenin kalbini kapsam diyorum
O güzel gözlerinin rengine tapsam diyorum
Bunu pek az buluyor, âh ne yapsam diyorum
Bir teemülden uzak âleme sapsam diyorum

Girmiyor aşka dalan gönle ne mürşit, ne kutup
Ona bağlanmadayım herkese bir cephe tutup
Dinin öğrettiği kudsiyyeti birden unutup
O güzel gözlerinin rengine tapsam diyorum
Bir teemülden uzak âleme sapsam diyorum
Aynı şiddetle severmiş sevilenler seveni
Onu ben sevmedeyim, âh o da bir sevse beni
Yok mudur rûhu saran sevgime bilmem güveni
Beni sermest edenin kalbini kapsam diyorum
Bir teemülden uzak âleme sapsam diyorum

Tahmîs-i Gazel-i Cenâb-ı Es'ad (rahimehu'llâhu'l-Ehad)

Doldu feryâdımla dünyâ, gördü vâveylâ nedir?
Anlatır uşşak-ı zârın bülbül-i şeydâ nedir?
Gösterir gülzâr-ı kûyun cennetü'l-me'vâ nedir?

Leblerin söyler civanım gonca-i ra'nâ nedir?
Gözlerin eyler işâret nergis-i şehlâ nedir?

Yolda kaldım eyle himmet, kılmadan haşyet hücum,
Ey olan ashâb-ı âlî-şânı kadren "ke'n-nücûm"
Gayra vermez sırr-ı aşkından haber kalb-i ketûm

Aslını ta'rif için kil ü makâle yok lüzûm
Kâkülün teşrih ederken anber-i sârâ nedir?

İbtîlâ-i bahr-i muhît, eyvâh-ı dil fülk-i muhât
Dûrdur mersâ, gamâm-âlûddur, me'men nikât
Arz-ı didâr eyle ey cân, rûha gelsin inbisât

Sâ'id-i simîndir ancak mâye-i iş ü neşât
Mey nedir mînâ nedir sâğar nedir sahbâ nedir?

Saçtı nûr idrâke, imdâd etti bir Hak rehberi,
Taktı mürğ-i câna kudretten hidâyet şehperi
Misl-i ankâ seyredip gördüm varılmaz elleri

Bâde-i ışkınla ser-mest olduğum günden beri
Bilmezem âlem nedir dünyâ nedir ukbâ nedir?

Bir zamanlar ben de küstâhâne çok lâf eyledim
Sonra nefis isminde baş ifrîti itlâf eyledim
Feyz alıp Hak'tan cidâr-ı kalbi şeffâf eyledim

Fikr-i ferdâ-yı cihândan sinemi sâf eyledim
Gam nedir şâdî nedir illet nedir sevdâ nedir

Devlet-i vuslatla dindir hasret-i sad-sâlemi
Kılma mahkûm-i sükûnet hâlet-i cevvalemi
Gönlü istersin düşürmek, katlanılmaz hâle mi?

Gördün elbet giryemi, duydun muhakkak nâlemi
Ey perî-rû ey melek-hû bunca istîgnâ nedir?

Ey Kemâl, olsun derim aşkıyla öz cânım fedâ
Sevdiğim yoktur benim âlemde ondan mâ'ad
Aldı benden aklı bir muğ-beççe-i mahmûr-edâ

Dergeh-i pîr-i muğanda hâk-i pay ol Es'ad'â
Ol zaman anlarsın ancak rûtbe-i bâlâ nedir?

Uğrayan bir mürşidin dergâh-ı irfan-kârına
Dâhil olmuştur o an fahru'r-Rusûl gülzârına
Nûkhet-i tevhîd sinmiştir anın reftârına
Es'ad-i Sâmi-makâmın güş açan eş 'ârına
Derk eder güftâr-ı üstüvâne-i yektâ nedir?

Âh Mine'l-Aşk!

Ey Habîb-i Kibriyâ hicrinle dil nâlân olur
Vuslatın yâd ile lâkin dem-be-dem şâdân olur
Kesmezem ümmîdim el-hak ân içinde ân olur

Ârızın şevkiyle gönlüm gül gibi handân olur
Gözlerin gördükçe gözler, şâd iken giryân olur

Hamdü'l'llah ümmetinim yâ Muhammed Mustafâ!
Sâye saldın âleme dünyâ safâ ukbâ safâ
Derd-mendâna yetişdin ey vefâ ey bü'l-vefâ!

Dide-i mestinde kâin şive-i cerh u şifâ!
Hikmet-i ayının görünce Bû Ali hayrân olur

Ey gülüm! Açtığımı bülbüle zinhâr söyleme!
Ey şem'! Yandığımı pervâneye fâş eyleme!
Tuttuğun mir'ata bir bak! Yandığım ta'n eyleme!

Atma zülfün yâyına aklım perişân eyleme
Nâgehân elden çıkıp çöllerde ser-gerdân olur

Dilde tâkat mı kalır gördükte yârin 'işvesin
Andelib ü tütüleri ezber iderler şivesin
Allah Allah! Her seher ehl-i dilin duy şivesin

'îd-i vaslında hilâl-i ebruyânın cilvesin
Mü'min ü kâfir görürse şübhesiz kurbân olur

Bir ömürdür ya Resûlallah yolun gözlerim,
Gurbet elde bî-kesim özlerim âh özlerim,
Hâk-i pâyine yüzüm sürmek murâd iz izlerim

Gülşen-i vaslın gözet kan dökme bunca gözlerim
Âlemi berbâd eder gittikçe bir tûfân olur

Her kaçan dil mülküne hiç komazım a'dâları,
Maksadım bir ân tecellîn satmışım ferdâları,
Bir fenni aks ettirdi âhûları ceylânları

Hasret-i vaslınla görmüş olduğum sevdâları
Fâş edersem âdetâ hayretlü bir destân olur

Dergeh-i pîride âyîn vardı Tâhâ âyet-i nidâl.
Ben tarîk-i Ahmed-i Muhtâra kıldım iktidâl
Sûziş-i aşkınla tartışdım, can fedâ, rûhum fedâ .

Âlemi kendin gibi yandırdı âhın Es'ad'â
Böyle zannetme ki âteş derdine dermân olur.

Tahmîs-i Es'ad (kuddise sirruhu)

Gülistânım harâb olmuş, hazânım yok, bahârım yok,
Civâr-ı kûy-ı pâkinden esen bir rüzgârım yok,
Cüdâyım senden ey meh-rû, demem ammâ nigârım yok,
Senin aşkında Mecnûn'um velîkin iştihârım yok
Dem-â-dem dâğ-ı hasretle figândan başka kararım yok

Görenler zannederler dehre Rabbim gâyesiz geldim,
Gelirken rütbe-i tekrîm hâriç, pâyesiz geldim,
Resûllullah var iken kim demiş ben sâyesiz geldim,
Metâ-ı lüffunu almak için sermâyesiz geldim
O türlü bir tehî-destim ki hattâ ihtiyârım yok

Değilken tek işim hattâ sezâ-yı mağfîret yâ Rab,
Kenâr ettikçe ben kıldın tükenmez merhamet yâ Rab,
Melûl oldukça Kur'an'ında buldum tesliyet yâ Rab!
Ne ilm ü ma'rîfet verdin ne câh u menkabet yâ Rab
Bi-hamdi'llah ki bir zerre medâr-ı iftiharım yok

Cihânın muhteris hakkında bin bir türlü hülyâ var,
Benim gönlümde sen varsın, ne dünyâ var, ne ukbâ var,
Ne sensiz müdde'â vardır, ne senden gayra şekvâ var.
Benî nev'-i -beşer resminde ancak bir heyûlâ var
Cihânda kâm alırdım ben olaydı ger o vârim yok

Bu vahşet-zârdan nâçâr avdetsiz güzâr ettim.
Kemâl-âsa garîbim ben, ne cârım hem-civârım var,
Ne dâhî iktidârım var, ne kâfî bir medârım var.
Ne dârım var benim Es'ad ne de meyl-i diyârm var
Cemâl-i yardan başka diğêr bir intizârım yok

Âh Mine'l-Aşk!

Hamdü li'llâh rûşen itdi Hak ta'âlâ gönlümüz,
Matlab-ı a'lâya erdi oldu a'lâ gönlümüz,
Vârımı el-hak verdi Mustafâ'ya gönlümüz
Eylemez Mecnûn gibi Leylâ'yı hülyâ gönlümüz
Ol Zelihâ-yı zamâna düştü şeydâ gönlümüz

Kendine gel! ününü âh duyduğum günden beri,
“Dem bu demdir” na’rasını attığım günden beri
Bendelikten ilerdesin sandığım günden beri,

Yüsuf-ı hüsnüle ser-mest olduğum günden beri
Oldu bir Mısr-ı mahabbet seng-i hârâ gönlümüz

Leyl-i yeldâ-yı asırda şems-i Hak doğmuş gibi
Âleme nûr indi Hak ‘tan Hak hubût etmiş gibi!
Allah Allah! Cem’edip mihrâka söz dolmuş gibi!

Dâne-i hâlin metâf-ı ehl-i ışk olmuş gibi
Eylemiş her kûşesinde nakş u imlâ gönlümüz

Deprenir aşk cezbese tâkat mi var temkine de,
Yedi deryâ kasdına saldım gemi rengîne de,
Mislini bulmak ne mümkün Çin’de hem kîne de,

Çehre-i gül-pâşın ettikçe tahayyül sîne de
Şimdi olmuş âdetâ bir bâğ-ı ra’nâ gönlümüz

Bir tecellin ile berk-ı âfitab olmak için,
Zerre-i lutfunla cânâ! kâm-yâb olmak için,
Sunduğun nîm katreden âh zevk-yâb olmak için,

Mushaf-ı hâl u hattından feyz-yâb olmuş ancak
Eylemiş tertîb suğrâ ile kübrâ gönlümüz

Hem sakın bî-mâyelerden ben rivâyet dinlemem,
Yâr u cân-bahşında ağıyardan şikâyet dinlemem,
Halvetdir encümen-i dil derd-i firkat dinlemem,

Etme vâ’iz nâr-ı dūzahdan hikâyet dinlemem
Olduğu çün mazhar-ı esrâr-ı esmâ gönlümüz

Aşkında çektiklerim ne Kays ne Ferhad gibi,
Vârımı yağmaya verdirdi felek rahmet gibi,
Da’vet et aşıkı Kemâl sohbe devlet gibi,

Mest-i câm-ı bezm ü vahdet germ-i ser-i Es’ad gibi
Zümre-i rindâna girmiş bâde-peymâ gönlümüz

Tahmîs-i Gazel-i Es’ad Erbili

Döner çevremde meşhûdât-ı kalbim muhtefi merkez,
Ne mümkün benden iz bulmak dilersen dur, dilersen gez,
Gelir kâf-ı hâfâyâdan şu emr-i mu’ciz ü mu’cez:

Humâ-yı himmetim cevân-geh-i eflâke baş eğmez
Tecerrüd âleminde lâ-mekândır şimdi seyrânı

Garîk-i hasretim lâkin ne Mecnûn'um ne Ferhâd'ım,
Ruh-ı Leylâ leb-i Şîrîn değil zîb-âver-i yâdım,
Hakîkî yâri anmaktan benim âlemde mu'tâdım,

Ser-â-pâ genc-i ışkım sîm ü zer kaydından âzâdım
Cihânı doldurur gözyaşımın yâkût u mercânı

Firâk-ı yârdan ister ise yaksın âteş-i sevdâ,
Misâl-i nâr-ı İbrâhîm sarsın kalbi ser tâ-be-pâ,
Eder fevvâre-i "yâ nârü küni" mutlaka asfâ,

Şikâyet eylemem sûz-i derûn-i sîneden zirâ
Şehâb-ı âh ile bârân-ı eşkim söndürür âni

Bugün gülşende gördüm yekser ezhâr-ı bahâr açmış,
Sâfâdan sine-i sîmîni yâr-ı gül-'izâr açmış,
Kemâl-âsâ, leb-i feryâdı mânend-i hezâr açmış,

Derûn-ı dilde ey cân dâğ-ı firkat lâle-zâr açmış
Unut Es'ad gibi sen de riyâz-ı bezm-i ihvânı

Ne var teşvîşe düşsem, sonra reh-yâb-ı kabûl olsam?
Ne var, vâreste-i kayd-ı hutût arz u tûl olsam?
Ne var, dil-bend-i bâb âl-i zehrâ-yı betûl olsam?

Ne var durdukça rûhum tende meddâh-ı Resûl olsam,
Cenab-ı "Ka'b" a olsam kîdve bilsem zat-ı "Hassan"ı

Hüve'l-Bâkî

Elmalılı Hamdi Yazır'ın Gazel'ine Tahmîs

Havfımız yok gayrîden Allah'a îman etmişiz,
Ders-i tevhîd almışız, tahsîl-i irfân etmişiz.,
Cân kurbân eyleyip takdîm-i cânân etmişiz

Geh şehâb olmuş ser-i gülşende seyrân etmişiz,
Geh şehâb olmuş akıp feyzâyâ girmiş çıkmışız.

Gelmişiz hem fikr için, hem zîkr için dünyâyâ biz, .
Geçmişiz şeh-râh-ı vahdetten koyup kesrette biz,
İn ü ândan müctenib, zeyğ-ı zamandan muhteriz,

Nefsi tenzih etmeyiz, tahditten de geçmeyiz,
Ke's-i nâ-pâk içmeyiz, takvâya girmiş çıkmışız.

Nâil olmaz feyze insan bulmadan Hak rehberi,
İşte Furkân'ın hidâyet iştimal âyetleri,
Üstümüzden olmasın zâil şefâ'at şehperi,

Ahmed-i muhtâr elinden içmek üzre kevseri,
Bezm-i Mûsâ'dan dem-i 'Îsâ'ya girmiş çıkmışız.

Eylemişken terk-i ezelden denir her pâyeyi,
Gözlerimiz âfâkı hâlâ bekleriz boş sâyeyi,
Kâr eder her kim ki bir külfet sayar sermâyeyi,

Kalmayız elbette surette görürken gâyeyi,
Biz Kitabu'İlah'ta ma'nâya girmiş çıkmışız

Hıfz-ı Hakk me'men Kemâl, îman alem, himmet silâh
Bedrimiz "innê fetahnâ" müdde'amız iftitâh,
Bulmuşuz İslâm için ceng ü cidâlden inşirâh,

Gün doğup aydınlanır encâm-ı ufk başlar sabâh,
Sell-i seyf etmiş eriz, kavgâya girmiş çıkmışız.

Ağıt

İttikâ devletinin şâh-ı cihân-bânı idi;
Murtazâ Hazreti'nin vâris-i irfânı idi;
Mustafâ ümmetinin Kible-i im'âmı idi.

Söyle ey bâd-ı sabâ, söyle Hüsey'n'im nerede?
Kurret-ül-ayn-i Resûlü's-Sakaleyn'im nerede?
Söyle ey bâd-ı sabâ, söyle Hüsey'n'im nerede?
Evliyâ serveri, Zeynü'I-Haremeyn'im nerede?

Ey Kemâl, en yüce ahlâk ile meftûr idi o;
Dide-i rahmete manzûr ulu bir Tûr idi o;
Söyle ey bâd-ı sabâ, söyle Hüsey'n'im nerede?
Kurretü'l-ayn-i Resûlü's-Sakaleyn'im nerede?
Söyle ey bâd-ı sabâ, söyle Hüsey'n'im nerede?
Evliyâ serveri, Zeyn-i Haremeyn'im nerede?

Allâme Muhammed İkbâl Derneği'nin Kuruluşu Münâsebetiyle

Mutludur elbette Pâkistan ki bir İkbâl'i var;
Onda Mevlânâ-yı Rûmî'nin lisân-ı hâli var.

Olsa peyrev hangi millet böyle mürşid şâire
Sonsuz istiklâli var, pür-haşmet istikbâli var.

Böyle insan bî-gümân şâyeste-i tebcil olur;
Halk için âmâli var, Hallâk için a'mâli var.

Böyle rehber az gelir tarih-i insâniyyete;
Gerçi takvîmin pey-â-pey rûzu, mâh u sâli var

Yok onun emsâli, var gözden geçir destânları;
Kahramanlar devrinin derlerse şâyed Zâl'i var

Bağlanın Kur'an'a candan, ders alın İkbâl'den
Herc ü merc iblîsinin yer yer kızıl iğfâli var

Kabr-i pâkinden gelir bir gizli ses, her an onun,
Şevket-i İslâm'a rûhânî niyâz-ı lâli var

Cümlemizden tuhfe-i tekrîm-i bî-pâyân ona
Mutludur elbette Pâkistan ki bir İkbâl'i var

Kaynakça

- Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'ndeki kişisel dosyası.
Duru, Necip Fazıl, *Mevleviyâne Şiir Güldestesi*, İstanbul, 2000.
Eraydın, Selçuk, "Kemal Edip Kürkçüoğlu Hocamızı da Kaybettik", *Nesil*, VIII/61, 1977.
İz, Mahir, *Yılların İzi*, İstanbul: Kitabevi Yay., 2000.
Kabaklı, Ahmet, *Türk Edebiyatı*, İstanbul: TEV Yayınları, 1991, IV, 426.
Kaçalın, Mustafa, *Kemal Edip Kürkçüoğlu: Hayatı ve Eserleri*, (Basılmamış İnceleme), İSAM Ktp., Nr. 87000, s. 15-29.
Kaplan, Mehmet, *Şiir Tahlilleri*, İstanbul: Dergâh Yay., 1984.
Koçkuzu, Ali Osman, "Mektuplar", *Tasavvuf: İlmî ve Akademik Araştırma Dergisi*, Temmuz-Aralık 2002, sayı: 9.
Mevlânâ Müzesi Yazmalar Kataloğu, haz. Abdülbâki Gölpınarlı, Ankara, 1972, III, 300-301.
Önder, Mehmet, *Mevlânâ Şiirleri Antolojisi*, Ankara, 1973.
Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi, İstanbul: Dergâh Yay., 1986, VI, 45.
Uzun, Mustafa, "Kürkçüoğlu Kemal Edip", *DİA*, XXVI, 571-572.
Yeniterzi, Emine, "Kemal Edip Kürkçüoğlu'nun "Dâsitân-ı Cenâb-ı Mevlânâ" Manzûmesi", *Selçuk Üniversitesi Türkiyât Araştırmaları Enstitüsü Türkiyât Araştırmaları Dergisi*, 2005, sayı: 17, s. 113-121.